

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

1

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
			<p>For alle enhedens arealer gælder, at sten- og jorddiger i og omkring skoven skal betragtes som fredede.</p> <p>Alle de sten- og jorddiger jeg er stødt på, er tegnet ind på skovkortet. Men der er formentlig langt flere, som bør registreres og indtegnes.</p> <p>Der henvises til KULTURARVSSTYRELSENS, for nylig udgivne vejledning: Vejledning om beskyttelse af sten- og jorddiger, juni 2009.</p> <p>De vejkister/stenkister jeg er stødt på, er blevet beskrevet og registreret som de fredede fortidsminder de er. Der er formentlig betydelig flere af sådanne kister, og de bør behørigt beskrives og registreres. Under alle omstændigheder er de at betragte som fredede fortidsminder.</p>	<p>Bør holdes synlige og ikke yderligere gennembrydes.</p> <p>De diger I finder, som ikke findes på skovkortet, skal indberettes til den centrale styrelse, så de kan blive tegnet på.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

2

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
			SKOV 101, 102.	
			101 - KILEN	<i>06.03.02 – Nyker sogn.</i>
1		137	<p>Mølle-dæmning, "Klavsemølle". Hvad der møder en, er synet af en meget stor dæmning, som imidlertid ikke er en mølle-dæmning, men en lagt senere anlagt vejdæmning/transportdæmning - anlagt og brugt til transport af materialer og varer til og fra det nu nedlagte teglværk.</p> <p>Rester af "Klavsmølle", ses Ø for den S-lige del af denne vejdæmning – eller sagt på en anden måde, mellem vejdæmningens S-lige del og Mule Ås nuværende løb. Dæmningsresterne er ca. 26 m lang, orienteret SSØ – NNV, og strækker sig fra dalsiden i S, til den i N-enden forsvinder under vejdæmningen.</p> <p>Den S-ligste del ses som en jorrdæmning, 5 m lang, 5 m bred og ca. 2 m høj. De N-ligste ca. 15 m er ligeledes en jorrdæmning af ca. samme dimensioner. Midterstykket, som spærrer for Mule Ås oprindelige løb (løbet ses tydeligt i retning mod SV, til det dækkes af vejdæmningen), er ca. 6 m langt, 2 m bredt og 1,4 m højt, stensat på begge sider. Strækningen er formentlig omformet, så stykket tjener nu som sti langs åen.</p> <p>Bevokset med blandet løvskov.</p>	Tilstanden bevares.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
			102 - BLYKOBBE PLANTAGE	<i>06.03.01 – Knudsker sogn. dog ikke arealet N for Blykobbe Å, som ligger i 06.03.02 – Nyker sogn.</i>
6, 7, 8, 12, 13, 18 og 22		125	Kulturarvsareal. Disse afdelinger i Blykobbe Plantage udgør den Ø-lige del af et 2,1 km ² stort kulturarvsareal, hvorom DKC. noterer følgende: <i>Kulturarvsareal med Bornholms største koncentration af storhøje fra bronzealderen. De fleste høje ligger i ager, men i en op til 1 km bred kystzone, der er dækket med sandflugtslag, er en hel høj række - Tillehøjene - endnu synlig. Sydligst i området findes mange klipper med skåltegn. De dyrkbare dele af området dyrkes intensivt.</i>	06.03.02 – Nyker sogn.
6	5233:57	132	"Prinsekilden". En 4-kantet stenkumme, sat af fire nydeligt tilhuggede og sammenføjede sten. Den vandfyldte kumme er 80 x 80 cm i ydre mål, og 50 x 50 cm indvendig, og ca. 50 cm dyb. Gennem et lille hul i den S-ligste sidesten, løber vandet ud i en rende, ned mod bækken. I elle- og askeskov.	Tilstanden fin og opretholdes. 06.03.02 – Nyker sogn.
6	5233:75	139	Granitstensbord. Oval stenplade, 75 x 105 cm stor, opstillet på 4 ben af sten. Hvert ben er 20 x 20 cm i fladen og 50 cm høje. I elle- og askeskov.	Tilstanden fin og opretholdes. 06.03.02 – Nyker sogn.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
6	5233:76	140	<p>Mindesten. Mindesten med inskription på begge sider. Den glat tilhuggede sten måler 48 x 35 cm ved foden, 34 x 29 cm under den tagformede top, og er 155 cm høj. Omkring stenens fod ligger 4 granitplanker, to lange og to korte, som tilsammen fylder 110 x 100 cm i fladen. På siden som vender mod NNØ ses følgende inskription:</p> <p style="text-align: center;">* * * <i>Prinds Christian Frederiks'</i> <i><u>Kilde</u></i> <i>Minde</i> <i>om</i> <i>Hans Højheds</i> <i>Nærværelse</i> <i>paa</i> <i>Bornholm</i> <i>i</i> <i><u>Julii 1824.</u></i> <i>Frjød Han fandt</i> <i>I Borgerfred.</i> <i>Alt Han vandt</i> <i>Ved Kjærlighed.</i></p> <hr style="width: 10%; margin: auto;"/>	<p>I elle- og askeskov. Tilstanden fin og opretholdes.</p> <p><i>Prins Christian Frederik er den senere kong Christian d. VIII – 1839 – 1848</i></p> <p><i>06.03.02 – Nyker sogn.</i></p> <p><i>NB!</i></p> <p><i>Den modsatte side af stenen er beskrevet på næste side.</i></p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
6			<p>Mindesten. På siden som vender mod SSV ses følgende inskription:</p> <p style="text-align: center;">* * * <i>Milde Glæder Kilden spredter Om sin Bred. Ynde hviler Blomsten Smiler I dens Fied. Folket ærer Hver som nærer Livets Væld. Med han iler. Om ham Smiler Liv og Held. Følger nøie Førstens Døie Kildens Spor. Hver en Alder Ham da kalder God og Stor.</i></p> <hr style="width: 10%; margin: auto;"/>	<p>I elle- og askeskov. Tilstanden fin og opretholdes.</p> <p>06.03.02 – Nyker sogn.</p> <p>5233:76, sb. 140 fortsat.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

6

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
7	5233:16	6 A	Høj , én af " Tillehøje ". 2,5 x 25 m. Fra toppen og ned over N-siden af højen en 3-5 m bred og ca. 1 m dyb rende. Græsklædt, friholdt for træer. I stor lysning i gammel bøgeskov.	Samtlige 6 "Tillehøje" plejes som en helhed. Flot plejet. Tilstanden opretholdes. <i>Resten af Blykobbe Plantage i 06.03.01 – Knudsker sogn.</i>
13	5233:17	6 B	Høj , én af " Tillehøje ". 0,8 x 9 m. Lav sænkning i toppen. Den VNV-lige højfod bortskåret af skovvej. Græsklædt, med en stor bøg i N-foden. I stor lysning i gammel bøgeskov.	Samtlige 6 "Tillehøje" plejes som en helhed. Flot plejet. Tilstanden opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

7

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
13	5233:18	7	<p>Høj, én af "Tillehøje". 2,0 x 20 m. Affladet top, med et par lavninger i. En sti fører op over højen (N-S). Stien har en række sten langs den ene side. På toppen en mindesten. Mindestenen er fredet sammen med højen. N-lig højside beskadiget af et par vindfælder.</p> <p>Mindesten. På toppen af højen en firkantet tilhugget sten, med sokkel, hulkele m.v., på hvis top der er udhugget en vase. Soklen måler 75 x 75 cm. Midterpartiet med inskriptionen måler 46 x 46 cm. Hele stenen er 195 cm høj. På stenens sider er indhugget følgende:</p> <p>Mod S: PEDER JESPERSEN</p> <p>Mod V: TAKNEMLIGT MINDE FRA EGNENS BEBOERE VED HUSMANDSKONER I NYKER 1886</p> <p>Mod N: PLANTEDE SKOVEN 1819</p> <p>Mod Ø: FØDT 1772 DØD 1835</p> <p>Græsklædt, friholdt for træer. I stor lysning i gammel bøgeskov.</p>	<p>Samtlige 6 "Tillehøje" plejes som en helhed. Flot plejet. Tilstanden opretholdes.</p> <p>Mindestenen hælder lidt til siden, og bør forsigtigt rettes op.</p> <p>Fortidsmindefredede sten, som fx bautastenen og skåltegnssten, må ikke graves frem, rejses eller flyttes uden tilladelse fra Kulturstyrelsen.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
13	5233:19	8	Høj, én af "Tillehøje". 1,3 x 13 m. Højsider og fod beskadiget af i alt 6 vindfælder. Græsklædt, friholdt for træer. I stor lysning i gammel bøgeskov.	Samtlige 6 "Tillehøje" plejes som en helhed. Flot plejet. Tilstanden opretholdes.
13	5233:20	9	Høj, én af "Tillehøje". 0,6 x 9 m. Affladet topflade. I SØ højside er beskadigelse fra en vindfælde. Græsklædt, friholdt for træer. I stor lysning i gammel bøgeskov.	Samtlige 6 "Tillehøje" plejes som en helhed. Flot plejet. Tilstanden opretholdes.
13	5233:21	10	Høj, én af "Tillehøje". 2,0 x 18 m. En 0,5 x 5 m stor sænkning i toppen. En del sten ses i overfladen. NØ-lig højside beskadiget af en vindfælde. Græsklædt, friholdt for træer. I stor lysning i gammel bøgeskov.	Samtlige 6 "Tillehøje" plejes som en helhed. Flot plejet. Tilstanden opretholdes.
13		72	Lidt V for højene 5233:18 og 19, er sb. 72 markeret. <i>DKC. oplyser: (1820) To jordgrave med opkastede volde, muligvis pestbegravelser fra tiden 1618-1658.</i>	Ikke lokaliseret.
16	5233:22	4	Høj, "Bavnehøj". 3,0 x 25 m. Adskillige randsten ses. En affladet og noget forgravet topflade. Græsklædt, med enkelte træer på højen. I gammel fyrreskov.	Fin tilstand som opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
16	5233:23	5	<p>Langhøj. 1,5 x18 x 9 m, orienteret ØNØ-VSV. Noget forgravede og stejle sider. På tværs hen over midten af højen en sænkning samt et mindre hul i VSV-enden.</p> <p>Græsklædt, med enkelte træer på højen. I gammel fyrreskov.</p>	Flot plejet. Tilstanden opretholdes.
			<p>Der findes en "LISTE OVER DE BORNHOLMSKE KYSTSKANSER". Jeg har medtaget beskrivelserne fra den liste i materialet her, som supplement til mine egne beskrivelser. Beskrivelsen i "LISTEN OVER BORNHOLMSKE KYSTSKANSER" er beskriver skanserne som de tog sig ud efter opførelsen. Mine beskrivelser beskriver skanserne som de ser ud i dag.</p>	<p>Der findes tilsyneladende flere lister. Den jeg har, er fra 1813 og har tilsyneladende kun dem med der er bygget under krigen. I alle tilfælde har den kun én med fra Hammeren nemlig nr. 32 Kapellets Batteri med to kanoner, hvilket jo passer meget godt til de to kanonbænke, så det kan godt være samme anlæg. Jeg har svage erindringer om at der findes en publikation der hedder noget i retning af Militære etablissemeter på Bornholm. Vi havde den i sin tid i biblioteket, men det er jo ikke en garanti for at den eksisterer.</p> <p>Der blev i sin tid opereret med en "Skanseliste på Bornholm", men om den eksisterer i KUAS arkiv er mere end jeg véd.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
28	5233:43	104	<p>Skanse/forsvarsanlæg, ”Hvideodde Batteri”. Orienteret NNØ - SSV. To-delt, hvor den S-ligste del ca. 12 m lang, og den N-ligste del ca. 8 m lang. Imellem de 2 dele en åbning på ca. 7 m. Skansen er ca. 1,5 m høj, og beliggende ovenfor og ud til havskrænten.</p> <p>Tæt overgroet med kaprifolie, egekrat m.m.</p> <p><i>Skanseliste 1.</i> <i>Hvideodde batteri på strandbredden indenfor Hvideodde, ca. 100 m fra strandkanten på en i terrænet fremtrædende banke. Består af 2 facer med afrundet vinkelspids på ca. 100 grader. Facernes længde er 12 og 8 m, den nordlige med tilbagebøjet afslutning. Mandshøjde. 3 kanonbænke. Træbevokset.</i></p>	<p>Velplejet, idet slårende opvækst er blevet fjernet forår 2011. Fint. Bør fortsat holdes ryddet og synligt.</p> <p>FM-sten efterlyses.</p> <p><i>Jeg har kun kendt (fået udpeget)denne skansen som stedet ovenfor havskrænten, hvor den nu er sat af og som beskrevet i fredningsteksten.</i></p> <p><i>Om det i virkeligheden er ”Hvideodde Batteri” fra 1985, kan da betvivles, når man sammenholder hvad hr. Skårup skriver i sin bog ”Bornholms Militære Domiciler”, hvor han anfører, at skansen lå nede ved vandet, og at havet tog den i 1960.</i></p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

11

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
28	5233:44	106	<p>Skanse, ”Grønnebæks Batteri”. 15 m lang og 1 m høj, orienteret omtrent NNØ – SSV. Er formentlig lokaliseret korrekt. Den er svær at identificere, tilføjet med sand som den er og med en borteroderet forside. FM-sten ikke synlig.</p> <p>Tæt bevokset med egekrat.</p> <p><i>Skanseliste nr. 2.</i> <i>Grønnebæks Batteri: tæt syd for Grønnebæk på stranden, ca. 15 m fra strandkanten og parallelt med denne. Lige face, længde 15 m, højde 1 m. Affladet mod syd. Har antyng af skydeskår.</i></p>	<p>På skansens inderside bør slørende opvækst holdes nede og træerne stammes op – MEN bevar ellers bevoksningen, så rødderne fra den kan holde på, og forsinke yderlig erosion så længe som mulig.</p> <p>FM-sten efterlyses.</p> <p>Skanser og batterier skal ikke kun plejes og friholdes for opvækst på indersiden, men på hele fortidsmindets udstrækning – også ydersiderne.</p>
28	5233:45	107	<p>Skanse. 16 m lang med flanger i begge ender, 1,5 m høj, orienteret omtrent NNØ – SSV. Konturen nu udviskede af sandfygning. FM-sten ikke synlig.</p> <p>Tæt fyrrekrat på indersiden.</p> <p><i>Skanseliste nr. 3.</i> <i>Skanse på strandbredden 70 m nord for nordre sandvej, 20 m fra strandkanten og parallelt med denne. Består af en 16 m lang face og 2 små flanker. Hele voldens længde 28 m, højde 1 m, 1 skydeskår.</i></p>	<p>Velplejet idet skansens inderside er ryddet for slørens opvækst forår 2011. Tilstanden fin og bevares.</p> <p>FM-sten efterlyses.</p> <p>Skanser og batterier skal ikke kun plejes og friholdes for opvækst på indersiden, men på hele fortidsmindets udstrækning – også ydersiderne.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

12

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
28	5233:46	108	<p>Skanse. 18 m lang og 1,5 m høj, orienteret omtrent N - S. Konturen udvisket af flyvesand. FM-sten midt for på skansens inderside.</p> <p>Fyr- og egekrat på indersiden.</p> <p><i>Skanseliste nr. 4.</i> <i>Skanse på strandbredden 120 m syd for Sandegårdsbækkens udløb, 30 m fra strandkanten og parallelt med denne. Lige face, 18 m lang, mandshøjde, 1 skydeskår.</i></p>	<p>Velplejet idet skansens inderside er ryddet for slørens opvækst forår 2011. Tilstanden fin og bevares.</p> <p>Skanser og batterier skal ikke kun plejes og friholdes for opvækst på indersiden, men på hele fortidsmindets udstrækning – også ydersiderne.</p>
28	5233:58	105	<p>Skelsten. Firkantet, tilhugget sten. 36 x 24 cm i fladen. Den tilhuggede del er 41 cm høj. Bunden af stenen noget tykkere og groft tildannet, og stenens samlede højde er 67 cm.</p> <p>På siden, som vender mod S er indhugget:</p> <p style="text-align: center;">Rönne</p> <p style="text-align: center;">Kiöbsteds</p> <p style="text-align: center;">Friehed</p> <p>På siden mod V : 18 På siden mod Ø : 21</p> <p>Mon ikke det står for årstallet 1821 ? Det tror jeg.</p> <p>I blandet løvskov.</p>	<p>Der er friholdt omkring stenen, og det bør der fortsat være. Men adgangen til stenen og indsynet til den, bør forbedres.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
28		68	<p>Om sb.68 noterer DKC. følgende:</p> <p><i>Lige fra Rønne og helt op til Hasle strækker sig en af hvidt Flyvesand tildækket Strandmark, som for ca 50 Aar siden [ca. 1826] endnu henlaa som en øde Sandflugtsstrækning. Nu er dog største Delen af denne Mark for længe siden tæt beplantet med Naaletræ-Skove og paa Strandmarkens nordlige Del ere Kul og Teglværker anlagte. I Oldtiden maa denne Mark have været Gravplads, idet der omtrent fra Rønne og helt op til Hasle hist og her findes Spor af Oldtidsgrave, ligesom der ogsaa langs denne Kyststrækning gjentagne Gange er bleven fundet ret mærkelige Oldsager. Omtrent der, hvor Rønne Byes Jorder støde op til Knudsker Sogns Jord skyder Strandmarken sig ud i Havet som en bred afrundet Odde, der bærer Navnet Hvidodde. Her blev der i Aaret 1825 fundet forskellige Oldsager, som i Museets Protokoller ere anførte under N:1287 og 1288 og ere beskrevne saaledes: "Mellem Sandbakkerne nord for Hvidodde: Et tyndt Spiralstykke af Guld 5/12" langt En Glasperle og Halvdelen af en knoppet Guldperle En Flintflække Et Stykke af et Kobberspænde En Lerurne uden Hank (5 1/2 x 6 1/2") samt to Blykugler (Fundet er indsendt af C. Bohn) Endvidere omtales i Landinspecteur N Lunds Beretning et ved Hvidodde fundet mærkeligt Fund af Urnestykker iblandt hvilke Sager af Flint bleve fundne (se N Lunds haandskrevne Beretning Tab 3 N:6 og 7) ligeledes en hjerteformet Sten af Lerskifer (Tab 3-8) samt et Redskab af gult Metal (Tab 3 N:1). [Sb.68 er identisk med de tidligere afsatte sb.1- 3].</i></p>	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
29	5233:47	109	<p>Skanse. Længde 16 og højde 2,25 m, orienteret omtrent N – S, idet skansens højde formentlig er øget p.g.a. sandfygning. Toppen af FM-sten midt for på skansens inderside. Tæt bevokset med rosa rogusa.</p> <p><i>Skanseliste nr. 5.</i> <i>Skanse på strandbredden 20 m nord for Sandegårdsbækkens udløb, 20 m fra strandkanten og parallelt med denne. Lige face 16 m lang, over mandshøjde, græsbevokset.</i></p>	<p>Indersiden af skansen holdes ryddet og FM-stenen bør graves frem.</p> <p>Skanser og batterier skal ikke kun plejes og friholdes for opvækst på indersiden, men på hele fortidsmindets udstrækning – også ydersiderne.</p>
29	5233:48	110	<p>Skanse. 22 m lang og 1,5 m høj, orienteret N - S. I S-enden passerer en sti, som har sligt sig ned i skansen. Beliggende helt ude ved klitten. FM-sten midt for på skansens inderside. Noget tilgroet med marehalm, birk og fyr.</p> <p><i>Skanseliste nr. 6.</i> <i>Skanse på strandbredde 70 m syd for Rosmannebæk, 20 m fra strandkanten og parallelt med denne. Lidt buet face, 22 m lang, mandshøjde.</i></p>	<p>Flot og velplejet i foråret 2011, idet skansens inderside er ryddet for slørende opvækst. Tilstanden opretholdes.</p> <p>Skanser og batterier skal ikke kun plejes og friholdes for opvækst på indersiden, men på hele fortidsmindets udstrækning – også ydersiderne.</p> <p>Stien forsøges omlagt, så yderligere slidskader undgås. Skansen restaureres evt.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
29	5233:49	111	<p>Skanse. Ca. 50 m lang og 1,5 m høj, orienteret N - S. FM-sten på indersiden i den S-lige del, hvor der også ses et hul gennem skansen.</p> <p>En del fyrrekrat, birk og egekrat i enderne, og marehalm på midterpartiet.</p> <p><i>Skanseliste nr. 7.</i> <i>Skanse på strandbredden 65 m nord for Rosmannebæk, 25 m fra strandkanten og parallelt med denne. En 50 m lang face, hvis sydlige del danner en svagt udadgående vinkel. Mandshøjde, 5 skydeskår. Den nordre ende træbevokset.</i></p>	<p>Flot og velplejet i foråret 2011, idet skansens inderside er ryddet for slørende opvækst. Tilstanden opretholdes.</p> <p>Skansen bør evt. restaureres.</p> <p>Skanser og batterier skal ikke kun plejes og friholdes for opvækst på indersiden, men på hele fortidsmindets udstrækning – også ydersiderne.</p>
29	5233:50	112	<p>Skanse. Ca. 30 m lang og ca. 1,25 m høj, med korte flanker i begge ender. Skansen er orienteret N – S. FM-sten midt for på skansens inderside.</p> <p>Tæt overgroet med birk og fyrrekrat.</p> <p><i>Skanseliste nr. 8.</i> <i>Skanse på strandbredden 40 m syd for Rævebæk, 30 m fra strandkanten og parallelt med denne. Lidt buet face med en kort flanke i nord, 30 m lang, 1 m høj.</i></p>	<p>Flot og velplejet i foråret 2011, idet skansens inderside er ryddet for slørende opvækst. Tilstanden opretholdes.</p> <p>Skanser og batterier skal ikke kun plejes og friholdes for opvækst på indersiden, men på hele fortidsmindets udstrækning – også ydersiderne.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
29	5233:77	117	Vejkiste/Stenkiste. Kisten er 6,5 m lang. Lysning, 86 cm i bredden og 60 cm i højden. Sat af kløvede granitkvadre og –planker, to skifter sten i siderne og med 135 cm lange overliggere. I gammel blandet løvskov.	Tilstanden fin og opretholdes.
			SKOV 103, 112, 113, 114.	
			103 - ALMINDINGEN	<i>06.03.05 – Vestermarie sogn, hvis ikke andet er nævnt. Afd. 201, 202, 203 og 284, ligger i 06.02.05 - Åker sogn.</i>
		443	Kulturarvsareal , om hvilket DKC. noterer følgende: <i>Bornholms største sammenhængende fossile kulturlandskab med agre, stendiger og rydningsrøser samt gravpladser med røser, stenlægninger og skibsformedestensætninger. Sandsynligvis opgivet i ældre førromersk jernalder. Stormfald og skovdrift, i perioder hvor skovbunden ikke kan bære, vil kunne beskadige kultursporene.</i>	Kulturarvsarealet er 5,55 km ² stort, og omfatter Vestermarie Plantage, som ikke er vores, samt hele den SV-lige del af ALMINDINGEN. Groft sagt, fra en N – S gående linje V for Borgsøen ved Lilleborg og i N så langt som til og med afd. 148.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
		444	Kulturarvsareal , om hvilket DKC. noterer følgende: <i>Kongelige borganlæg fra vikingetid og tidlig middelalder placeret midt på øen i et ubeboet område. Den nærmeste gård Vallensgård, 1,5 km syd for Gamleborg, regnedes op til nyere tid for øens største gård, dens tilknytningen til borgene er ikke afklaret. Omkring borgene er de fleste tilkørselsveje bevaret og synlige som hulveje. Dæmningsanlæg er bevaret omkring Lilleborg og ved Græssøen. Der er ikke påvist agre i tilknytning til Gamleborg, derimod ville det være oplagt at undersøge om den meget omfattende opdyrkning omkring Lilleborg opgives samtidig med ødelæggelsen af borgen i 1259. Stormfald og skovdrift vil kunne beskadige kultursporene. Planer om oprensning af Borresøen bør nøje afvejes i forhold til de arkæologiske interesser.</i>	Kulturarvsarealet er 0,83 km ² og omfatter de 2 borge, arealerne imellem dem og 100 til 300 m omkring dem.
110			Et sted i det N-lige skel af afd. 110 har der stået en vildtbanesten.	Stenen er aldrig blevet lokaliseret i nyere tid.
114		162	DKC. noterer: 1876 - <i>Fundet en Stenøkse ved et Sted som kaldes Mosehullet [? - ulæseligt].</i>	
116, 117, 118, 125			Omtrent hvor afd. 116, 117, 118 og 125 mødes har der stået en vildtbanesten.	Stenen er aldrig blevet lokaliseret i nyere tid.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

18

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
121		415	<p>DKC. noterer: <i>Depotfund af 6 spidsnakkede økser, 5 af flint, en af grønsten. Økserne fandtes ved udgravningen til en hegnspæl, i forbindelse med indhegningen af et nyplantet løvskovparti. Økserne lå sammen med 6 eller 7 andre lignende økser tæt samlet i en klippespalte i godt 20 cm. dybde.</i></p> <p><i>En del af økserne erhvervedes til anden side, og det har været umuligt at forfølge hvad der er blevet af dem.</i></p> <p><i>Fundet kan ikke nøjagtigt genfindes uden større fladeafdækning.</i></p>	
126		176	<p>DKC. noterer: DANEFÆ - <i>Seks solidi fundet 1889 og indsendt uden angivelse af fundsted. Fundsted oplyst 1953.</i></p>	
135/136	5234:222	561	<p>Vejkiste – Stenkiste. Ordet ”vejkiste” er i dette tilfælde misvisende, idet stenkisten leder vand under et stendige. Kisten er 2,5 m lang. Lysning ved afgang er 40 cm bred og 50 cm høj. Lysning ved slug har samme bredde, men højden er ringere, idet kisten her er styrtet noget sammen.</p>	Tilstanden opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
136	5234:221	560	<p>Helligkilde, "Koldekilde". Anlægget består af en rund brønd, opmuret til ½ m højde, af små tilhuggede granitsten (brolæggerstørrelse). Brønden er forsejlet med et rundt, 15 cm tykt stendæksel, 105 cm i diameter.</p> <p>Foran, SV for, den opmurede brønd findes en stenkumme, 40 x 40 cm stor i indvendig mål og 25 cm dyb, som vandet inde fra brønden, gennem et hul i VSV-siden, løber ud i. Arealet omkring brønd og kumme er brolagt i en halvcirkel med en radius at 1,5 m.</p> <p>Vandet fortsætter sit løb gennem et jernrør, stadig mod SV, til endnu en kumme. Kunnen er af jern, og nu næsten rustet op. Den er 55 cm i diameter, lige så dyb og omsat med marksten. Herfra fortsætter vandet mod bækken.</p> <p>Anlægget restaureret i nyere tid.</p> <p>Fritliggende i gammel askeskov.</p>	<p>Den nederste kumme bør sættes i stand.</p> <p>Siegfred Svane oplyser i DANSKE HELLIGKILDER : <i>Thurah omtaler i sin beskrivelse af Bornholm 1756 Kolde Kilde. Den var meget besøgt for sin helbredende kraft. Der var ved kilden opstillet en blok. De indsamlede penge kunne på en Sct. Hans aften beløbe sig til mere end 3 rigsdaler, hed det sig. Pengene fordeltes mellem Åkirkebys hospital og Nylars kirke. Hospitalet havde sin oprindelse i en i middelalderen, omtrent 1334, grundlagt Sct. Jørgensgård for spedalske med tilhørende kapel.</i> <i>Landprovsten, Jens Pedersen, skriver 1624, at KoldeKilde havde velsmagende vand. "Her brugtes i gammel tid stor superstition, og vel også under tiden endnu - - -"</i> <i>I ældre tid holdtes ved Sct. Hans kildemarked med handel, spild og dans, vædderidt og væddekørsel ved hjemrejsen. Der var kamp mellem karlene fra Ø. Lasker og V. Lasker, og kommandanten måtte i 1760 sende dragoner for at dæmpe kamplysten.</i> <i>Professor J. N. Madvig, sprogmand og politiker, har i sine barndomserindringer skildret et sådant kildemarked, og i "Pelle Erobreren" har Andersen-Neksø en beretning om folkeliget ved Kolde Kilde ved Sct. Hans.</i></p>
141	5234:49	513	<p>Vildtbanesten. Groft udkløvet sten. Ca. 40 x 50 cm ved foden, smallere op ad til, og ca. 1 m høj.</p> <p>På siden, som vender mod VSV, er indhugget:</p> <p style="text-align: center;">F4.</p> <p>Opstillet i græsklædt lysning ud til skovvej. I ung rødgranbevoksning.</p>	<p>Tilstanden fin og opretholdes.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
142			I V-delen af afdelingen ud mod Jagtvej har der stået en vildtbanesten.	Stenen er aldrig blevet lokaliseret i nyere tid.
143	5234:42 A	146	Bautasten. 145 x 75 cm ved foden, 2,6 m høj. Stenen står på en flad røse. På et lille græsklædt område. I blandet skov.	Adgangsforholdene til stenen skal forbedres. Træerne nær bautastenen stammes op. Ellers fint. Tilstanden opretholdes.
143	5234:42 B	147	Bautasten. 65 x 45 cm ved foden og 125 cm høj. Stenen hælder skråt bagover mod SV. Græsklædt omkring stenen.	Stenen bør rettes op med KUAS mellemkomst. Ellers fin tilstand, som opretholdes. Sten, der indgår i fortidsmindekomplekser, og enkeltstående fortidsmindefredede sten, som fx bautasten og skåltegnsten, må ikke graves frem, rejses eller flyttes uden tilladelse fra Kulturstyrelsen.
147	5234:50	514	Vildtbanesten. Udkløvet sten, 65 x 30 cm ved foden, en del smallere op ad til og 130 cm høj. Stenen hælder lidt mod N. På siden, som vender mod VSV, er indhugget: C6. Står i græsklædt lysning ved skovspor. I mellemaldrende rødgranbevoksning.	Stenen bør forsigtigt rettes op. Ellers fin tilstand, som opretholdes.
152		600	Oldtidsagre. Forekomst nr. 21 , idet der henvises til Viggo Nielsens værk om Bornholmske Oldtidsagre side 130 og frem.	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

21

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
156	5234:219	160	Sagnsten, ”Rokkestenen”. En 3,8 x 1,3 x 1,6 m stor eller 7 tons tung vandreblok, der burde kunne rokke. Sagnet siger, at stenen hviler på en diamant. DKC. oplyser: <i>Rokkestenen [sb.160] og Munken [sb.161] to store Granitblokke fra Isperioden; den ene [sb.160] kan rokke.</i>	Ved besigtigelsen kunne stenen ikke rokke. Det bør med mellemrum sikres, at stenen nu også kan det - rokke. Ellers fin tilstand som opretholdes.
156		562	Rejst sten. En udkløvet sten, ca. 40 x 40 cm i grundflade og 1 m høj. Der ses ingen inskription, men formentlig er der tale om en sten til markering af vildtbanen. Ud til vej i rødgranbevoksning.	Tilstanden fin og opretholdes.
156		598	Oldtidsagre. Forekomst nr. 19 , idet der henvises til Viggo Nielsens værk om Bornholmske Oldtidsagre side 130 og frem.	
159		161	”Munken”. En 3,0 x 1,7 x 2,8 m stor vandreblok (som ikke kan rokke). DKC. oplyser: <i>Rokkestenen [sb.160] og Munken [sb.161] to store Granitblokke fra Isperioden; den ene [sb.160] kan rokke.</i>	Fin tilstand som opretholdes.
162		158	DKC. oplyser: <i>I Rømers Beretning om Lilleborg [sb.151] omtales en Jernøkse som fundet ved Aare Myre. Det er ikke sandsynligt at denne Økse har noget med Lilleborg at gøre, men tilfældigvis er tabt paa dette Sted.</i> Oplysningen stammer fra 1876.	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

22

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
164	5234:223	565	<p>Genforeningssten. 135 x 100 i fladen og 265 høj, med inskription på siden mod N. Inskriptionen lyder:</p> <p style="text-align: center;">STEN SKAL STAA OG SLÆGTER MELDE MAGT EI MER FOR RET SKAL GÆLDE</p> <p style="text-align: center;">—————</p> <p style="text-align: center;">REIST TIL ÆRE FOR DE SØNDERIYDER DER I 1920 STEMTE: "HIEM TIL DANMARK!"</p> <p>I et bånd rundt om teksten, langs stenens yderkant står følgende tekst at læse:</p> <p>END ER DER EN GUD FOR OVENDER RAADER FOR DANMARKS SAG</p>	Tilstanden opretholdes.
164	5234:224	566	<p>Obelisk - Mindestøtte over Prins Chr. Frederiks besøg på Bornholm i juli 1827. (Den senere kong Christian d. VIII, 1839 – 48). Obelisk er ca. 7,3 m høj og forsynet med adskillige tekster.</p>	Tilstanden opretholdes.
164		564	<p>Mindesmærke over faldne i 2. verdenskrig – nøgen mandsfigur på stensokkel.</p>	Tilstanden opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

23

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
165	5234:225	567	<p>Mindesten. På en sokkel, 62 x 36 cm i fladen og 23 cm høj, er selve mindestenen anbragt. Stenen måler 51 x 36 cm ved foden, 37 x 30 cm i toppen som er tagformet. Samlet højde 144 cm. Inskriptionen vender mod Ø og lyser:</p> <p style="text-align: center;">ROGERTSMINDE.</p> <p>I gammel bøgeskov.</p>	Tilstanden fin og opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
167	5234:137	500	<p>”Rømersminde”. Et med stengærde omkranset areal, ca. 60 x 110 m stort. Området var planteskole i Hans Rømers tid. Midt- og syd for anlægget, udenfor stendiget, står endnu det gamle planteskolehus, med sine massive kampestensvægge.</p> <p>Mindesmærke – obelisk. I midten af anlægget er rejst en høj obelisk til minde om Hans Rømer. På V-siden ses foruden en bronzesilhuet af Hans Rømer følgende inskriptioner:</p> <p style="text-align: center;">Hans Rømer Skovrider i Almindingen 1800 – 1836</p> <p style="text-align: center;">En taknemmelig efterslægt reiste dette Minde 1893</p>	Hele anlægget tager sig fint ud. Tilstanden opretholdes.
167	5234:138	501	<p>Vejkiste/Stenkiste. Længde 7,5 m. Lysning ved slug, 85 cm bred, 40 cm høj sat af 1 skifte i højden og med 1 overligger. Lysning ved afgang, 50 cm bred, 70 cm høj sat af 2 skifter i højden og 1 overligger.</p>	Fin tilstand som opretholdes.
167	5234:150	506	<p>Vejkiste/Stenkiste. Længde 7,5 m. Lysning ved slug, 40 cm bred, 65 cm høj, og lysning ved afgang, 45 cm bred, 60 cm høj sat af 2 skifter i højden og med 1 overligger.</p>	Fin tilstand som opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
167	5234:151	507	Vejkiste/Stenkiste. Længde 11 m. Lysning ved både slug og afgang, 115 cm bred, 130 cm høj sat af op til 4 skifter kampesten. De sidste 4 m ved afgang er sat i nyere tid af firkantet tilhuggede sten. Fin brolægning i bunden af stenkisten.	Fin tilstand som opretholdes.
168	5234:226	568	Mindesmærke - inskription i klippevæg. Teksten lyder: KRISTOFFER BRAMSEN MEDENS SLÆGT OG SEKLER SVINDER 1913 SKOVRIDER 1953 VÆRNER SKOVENS FOLK DIT MINDE	Tilstanden opretholdes. Teksten bør stedse kunne læses.
169	5234:227	569	Mindesmærke. Monument udformet som et dyssekammer, med en 230 x 110 x 90 cm står dæksten anbragt på 5 mindre bæresten. Monomenter rejst 1938. På dækstenen mod Ø, er følgende inskription indhugget: TIL MINDE OM BORNHOLMERE SOM DELTOG I KAMPEN FOR SØNDERJYLLAND FOR BRØDRES FRIHED - FOR DANMARKS RET På bærestenene er navne og datoer på de faldne nævnt, men teksterne er ikke lette at tyde. I gammel bøgeskov.	Fin tilstand, som opretholdes.
170 172			Gammel landevej. N for den i brug værende landevej forløber den tidligere brugte vej.	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
170		596	Oldtidsagre. Forekomst nr. 17 , idet der henvises til Viggo Nielsens værk om Bornholmske Oldtidsagre side 130 og frem.	
172		563	Rejst sten. En udkløvet sten, ca. 40 x 25 cm i grundflade og 1 m høj. Der ses ingen inskription, men formentlig er der tale om en sten til markering af vildtbanen. I nobilisbevoksning.	Stenen bør rettes op, inden den vælter. Ellers fin tilstand.
172		599	Oldtidsagre. Forekomst nr. 20 , idet der henvises til Viggo Nielsens værk om Bornholmske Oldtidsagre side 130 og frem.	
176	5234:52 A	510	Ledstolpesten. Firkantet, tilhugget sten (sandsten) 31 x 27 i grundflade og 135 cm høj. På siden, som vender mod S, er indhugget: Øverst: <i>Frederik d. 6.'s kronede monogram</i> Herunder: <i>Römer 1809</i> Under inskriptionen er boret hul. Opstillet i vejrabatten på landevejens N-side.	Bøgehækken V for sten 5334:52a bør klippes en halv meter tilbage, så stenen kan ses. Ellers OK.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

27

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
178	5234:52 B	511	Ledstolpesten. En tilsvarende sten som 5324:52 a, dog uden inskription. Opstillet i vejrabatten på landevejens S-side.	Tilstanden fin og opretholdes.
182	5234:143	397	Røse. 0,3 x 5 m. Kørespor hen over. I mellemaldrende gran.	For røserne 143 - 149 gælder, at de bør betragtes som en helhed og plejes under et – og som røserne i afd. 216. Kvas fjernes og ved udtynding bør alle træer på røserne fældes. Evt. spor over røserne lægges udenom røserne.
182	5234:144	398	Røse. 0,5 x 0,5 m. Spor over sydlig højfod. I mellemaldrende gran.	Se 5234:143.
182	5234:145	533	Røse. 0,3 x 5 m. Nordlige fod spoleret af rodvælter. Mellemaldrende gran.	Se 5234:143.
182	5234:146	534	Røse. 0,3 x 4 m. I mellemaldrende gran.	Se 5234:143.
182	5234:147	535	Røse. 0,3 x 3 m. Beskadiget af gammel vindfælde. Mellemaldrende gran.	Se 5234:143.
182	5234:148	536	Røse. 0,3 x 3 m. I mellemaldrende gran.	Se 5234:143.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
182	5234:149	537	Røse. 0,3 x 4 m. I mellemaldrende gran.	Se 5234:143.
185, 187, 188			Ca. hvor de tre afdelinger løber sammen har der stået en vildtbanesten.	Stenen er aldrig blevet lokaliseret i nyere tid.
186		570	Jordvolde. 21 volde, ca. 12 m lange, parallelt med hinanden, orienteret Ø-V, beliggende i det smalle stykke skov, V for asfalten og Ø for stendiget, i afdelingens V-side. Hver vold er ca. 0,5 m høj med en ca. 0,3 m dyb grøft på N-siderne. Vold og grøft er ca. 3 m bred. Voldene er antagelig skydevolde fra 1800-tallet (?). En hel del opvækst i gammel bøgeskov.	Voldene bør holdes fri for kvas og slørende opvækst.
187/210			Ved Askedalsvej, i linjen mellem den forrige nævnte ikke eksisterende sten, og Kongemindet, har der stået en vildtbanesten.	Stenen er aldrig blevet lokaliseret i nyere tid.
189	5234:139	502	Røse. 0,4 x 5 m. I gammel bøgeskov.	Røserne 5234:139 – 142, samt 5234:228 og 229, plejes under et. Kvas fjernes, så røserne bliver så synlige som muligt. Der er utvivlsomt flere røser i området.
189	5234:140	503	Røse. 0,2 x 4 m. Spor over NV-lige fod. I gammel bøgeskov.	Plejes som beskrevet under 5234:139

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

29

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
189	5234:141	504	Røse. 0,3 x 5 m. V-foden beskadiget af gammel vindfælde. I gammel bøgeskov.	Plejes som beskrevet undr 5234:139
189	5324:142	505	Røse. 0,3 x 4 m. Noget beskadiget af kørsel. I gammel bøgeskov.	Plejes som beskrevet undr 5234:139
189	5234:228	571	Røse. 0,2 x 4 m. SV-delen noget beskadiget. I gammel bøgeskov.	Plejes som beskrevet undr 5234:139
189	5234:229	572	Røse. 01 x 7 m. Stort krater i midten. Gammelt vindfældet stød i N-siden. I gammel bøgeskov.	Plejes som beskrevet undr 5234:139
189/190		597	Oldtidsagre. Forekomst nr. 18 , idet der henvises til Viggo Nielsens værk om Bornholmske Oldtidsagre side 130 og frem.	
190/191		573	Hulvej. S for den nuværende landevej forløber et strøg af hulveje. V-delen i ung rødgranbevoksning og Ø-delen i gammel bøgeskov.	Sporet skal holdes synligt.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
192/193	5234:40	151	<p>”Lilleborg”. Kongelig borg grundlagt ca. år 1150.</p> <p><i>En interessant Borg-Ruin beliggende paa en meget steil Klippebakke inde i Almindingen. I Aaret 1820 lod daværende Holzførster Rømer foretage Udgravninger i disse Ruiner ved hvilken Leilighed en Del af Hovedbygningens Mure kom for Dagens Lys. Ved Udgravningen fandtes desuden en Del Genstande, som ledsagede af Rømers i høi Grad phantastiske Beskrivelse indsendtes til Museet.- Lilleborg er endvidere beskrevet i et Skrift: "Bornholm beskrevet paa en Reise i Aaret]1821[1815 af Rawert og Garlieb og 6 Aar senere nemlig 1821 har Rawert atter besøgt Bornholm og har da, efter at Rømer havde foretaget sine Udgravninger, optaget et Grundrids af Pladsen samt har ved Indsendelse af denne ledsaget dette med nogle medfølgende Oplysninger. Der haves saaledes vel udførlige Beskrivelser af denne Borgplads hvorfor det her kun skal bemærkes, at Ruinen endnu omtrent i Et og Alt svarer til den af Rawert optagne Grundplan. De ved Lilleborg-Udgravning fundne Sager findes beskrevet i Ant. Ann. IV Bind Side 165-68 189-94 og 223-27. De henregnes til Middelalderen og Borgen maa rimeligvis hidrøre fra Slutningen af 13de eller Begyndelsen af 14de Aarhundrede. [Ifølge Trap Danmark menes Lilleborg at være ødelagt 1259, hvorfor den således snarere må tilhøre den ældre middelalder].</i></p>	<p>Plejes efter særlig plejeplan.</p> <p>Ved besigtigelsen særdeles velplejet.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
196	5234:230	574	<p>Inskription i klippe, ”Elisabeths Klippe”. På en ca. 4 x 4 m stor, NV-vendt klippeflade ses følgende inskription indhugget:</p> <p style="text-align: center;">Elisabeths Klippe 1893</p> <p>I gammel blandet løvskov.</p>	Klippefladen bør holdes fri for mos, så teksten kan ses. Ellers fin tilstand.
197		154	<p>Nær Bogsøen et danefæfund. DKC oplyser:</p> <p><i>I V Boyes Fortegnelse findes anført Side 49 N:269: En Spiralring af tyk Guldtraad paa 2 Omgange; den er sleben paa Ydersiden. Den er fundet sammen med flere lignende Ringe samt romerske Sølvmynter (Trajanus Commodus) i Dyndet af Borresø ved Lilleborg [sb.151] i Almindingen. Samtlige Sager laa i en Klump. Side 61 N:357: 16 romerske Kaisermynter af Sølv af hvilke den ældste er slagen i Trajans 5te Consulat (104-112) og den yngste under Commodus i Aaret 191; de ere meget forslidte og de laa sammen med ovennævnte Ringe. Om Borresø findes et gammelt Sagn (se Rømers Beretning).</i></p>	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

32

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
198 199		575	Dæmning – vandmølle (?). På S-siden af vandløbet, er en stor jordbanke det mest iøjefaldende. Det meste af jorden stammer formentlig fra den dybe gennemgravning som nu findes. Men bag jordbanken – altså syd for – ses svage spor af en dæmning, ca. 5 m bred, 0,75 m høj og en længde på max. 10 m, idet S-enden delvist er ødelagt af et skovspor. N for vandløbes ses, med lidt god vilje, ligeledes spor af dæmning. Dæmningen har opstemmet vant i Græssøen. oppe,	Tilstanden opretholdes.
200		576	Hulveje S for ”Gammelborg”.	Tilstanden opretholdes. <i>06.03.05 – Vestermarie sogn</i>
201	5234:53 A	313	Ledstolpesten. Firkantet tilhugget sten, 31 x 34 cm i fladen og 90 cm høj. I toppen er der monteret et jernbeslag. På siden, som vender mod Ø, er indhugget: <i>Hans Römer</i> <i>1809.</i>	Fin tilstand som opretholdes. <i>6.02.05 – Åker sogn.</i>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

33

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
201	5234:53 B	314	<p>Ledstolpesten. Firkantet tilhugget sten, 31 x 24 cm i fladen og 90 cm høj. I toppen er der monteret et jernbeslag. På siden, som vender mod V, er indhugget kong Frederik d. 6. kronede monogram og:</p> <p style="text-align: center;"><i>FR VI</i> <i>Römer</i> <i>1809.</i></p>	<p>Fin tilstand som opretholdes.</p> <p>6.02.05 – Åker sogn.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
203	5234:231	431	<p>Kilde. ”H. C. Ørsteds Kilde”. En firkantet brønd, 30 cm dyb og 50 x 50 cm stor i indre mål, sat af tre, 15 cm tykke, fint tilhuggede sten, som udgør de 3 sider i brønden. Den fjerde side i SØ udgøres af bagvæg, som rækker 20 cm højere op end brøndkarmen. Kildens vand føres gennem et rør midt i bagvæggen ud i brønden.</p> <p>Hvilende på kummens bagvæg, og i retning modsat brønden, d.v.s. mod SØ, er anbragt en tilhugget sten, 80 x 80 cm i fladen og 25 cm tyk, på hvis lodrette NV-vendte side følgende inskription ses:</p> <p style="text-align: center;">H. C. ØRSTED^s KILDE</p> <p>Fra inskriptionsstens bagkant, på begge sider af denne, fører to trapper, 80 cm brede og med hver tre trin, ned til niveauet for kildebrøndens karm.</p> <p>Trapperne afsluttes i hver sin ende af en tilhugget sten, begge er 85 cm lange, 16 cm tykke og 36 cm høje.</p> <p>På åben grusbelagt plads, med udsigt over Ekkodalen.</p>	<p>Tilstanden fin og opretholdes.</p> <p><i>Kilden var en gammel helligkilde. Man mente, at det meget rene og velsmagende vand var helsebringende. I 1920'erne og 1930'erne kaldte man også kilden ”Ørsteds radiumkilde”.</i></p> <p><i>Kilden har sit navn efter den berømte naturfilosof og videnskabsmand, H.C. Ørsted (1777-1851). I 1819 var han blandt de første, som undersøgte og kortlagde Bornholms geologi. Sammen med forskerne, L. Esmarch og I.G. Forchhammer, opholdt han sig på øen for at undersøge forekomsten af kullejer og jernmalme. Under dette besøg blev han en af skovrider Hans Rømers private venner. Hans Rømer var Bornholms første skovrider i perioden 1800-1836. Hans Rømer stensatte og navngav kilden som derefter fremstod som et rør med et dæksel. I lågen var der en sprække til indkastning af mønter.</i></p> <p><i>Omkring 1920 bekostede Foreningen Bornholm istandsættelsen af kilden med granitsten og lågen af kobber.</i></p> <p>6.02.05 – Åker sogn.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
204	5234:39	155	<p>”Gammelborg” . Borg fra vikingetid. I 1100-tallet blev borgen forstærket i V med en 6 m høj mur af kampesten lagt i mørtel.</p> <p>DKC skriver: <i>En meget stor Borgplads ligeledes omtalt og Beskreven i Rawerts og Garliebs Skrift 1815 og i Rømers Indberetning angaaende Lilleborg [sb.151]. Ringmuren er den Dag i Dag [1876] synlig, men nogen Udgravning af Borgpladsen har aldrig fundet Sted og vilde ogsaa paa Grund af dens store Udstrækning og det vanskelige Sted at arbeide i være forholdsvis meget vanskelig og bekostelig. I Traps Bornholms Beskrivelse er meddelt, at Borgpladsen er 140 Fod bred i Syd-Nord og 840 Fod lang i Ø-V, hvilket stemmer med min Opmaaling. Pladsen er saaledes af en meget stor Udstrækning og vistnok som ogsaa hos Trap anført større end nogen anden i Danmark. Der haves aldeles ingen historiske Efterretninger om denne Borgplads.</i></p>	<p>Plejes efter særlig plejeplan.</p> <p>Ved besigtigelsen velplejet.</p> <p>6.03.05 – Vestermarie - sogn.</p>
210		159	<p>DKC oplyser:</p> <p><i>Der er omtrent paa dette Sted fundet Stenredskaber. 1876.</i></p>	
215 216 221 222		592	<p>Oldtidsagre. Forekomst nr. 13, idet der henvises til Viggo Nielsens værk om Bornholmske Oldtidsagre side 130 og frem.</p> <p>Der findes opmåling af agrene.</p>	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
	5234:10	141	<i>DKC. oplyser: Høj [sb.141], 1,75 x 18 m. Lav Sænkning i Top. S og SØ for denne findes inden for et Omraade, der maaler 200 m i N-S, 100 m i Ø-V, 27 Røser af ringe Størrelse [sb.366-367,369-390,392-393, 399]. Med een Undtagelse er Røserne ikke forstyrret, undtagen ved Skovbruget. Røse, 1,6 x 13 m. Tilsyneladende urørt.</i>	<i>Dette er det oprindelige fr.nr og sb.nr.</i>
215	5234:98	395	Røse. 0,5 x 4 m. Svag sænkning i toppen.	Ikke lokaliseret maj 09.
215		394	Mulig røse, udstrækning usikker, et par større sten i midten.	
215		396	Usikker røse, ca. 2 m i diameter og 10 cm høj. Kun få sten synlige.	
215		611	Mulig røse eller stenlægning. Udstrækning usikker.	
215		612	Mulig røse. 3 større sten synlige, udstrækning i øvrigt usikker.	
216	5234:54	340	Røse. 0,2 x 2,5 m med et par større sten i midten og et par mindre i SØ-siden.	
216	5234:55	341	Røse. 0,4 x 4 m, bestående af større og mindre sten. En større sten (omfalden bauta ?) ses liggende ved midten.	
216	5234:56	342	Røse. 0,2 x 3,5 m.	
216	5234:57	343	Røse. 0,2 x 3 m.	
216	5234:58	345	Røse. 0,3 x 4 m.	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
216	5234:59	346	Røse. 0,2 x 3,5 m.	
216	5234:60	347	Røse. 0,5 x 4 m.	
216	5234:61	348	Røse. 2 m i diameter. I den N-lige side ses en større (jordfast ?) sten.	
216	5234:62	349	Røse. 0,3 x 2 m. Der ses ingen sten i overfladen.	
216	5234:63	351	Røse. Udstrækningen usikker, kun 10-20 cm høj.	
216	5234:64	352	Røse. 0,3 x 5 m.. Kun enkelte sten synlige i overfladen.	
216	5234:65	353	Røse. 0,3 x 3 m.	
216	5234:66	354	Røse. 0,2 x 2 m.	
216	5234:67	355	Røse. 0,3 x 4 m.	
216	5234:68	356	Røse. 0,3 x 4 m. Mange sten synlige i overfladen.	
216	5234:69	359	Røse. 0,4 x 4 m. Mange sten synlige i overfladen.	
216	5234:70	362	Røse. 0,5 x 4 m.	
216	5234:71	363	Røse. 0,4 x 5 m. Mange sten synlige i overfladen.	
216	5234:72	364	Røse. 0,6 x 5 m.	
216	5234:73	365	Røse. 3-4 m i diameter med en større sten (bauta ?) nær centrum.	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
216	5234:74	366	Røse. 0,2 x 4 m.	
216	5234:75	367	Røse. 0.8 x 5,5 m med en lidt større sten ved midten.	
216	5234:76	339	Røse. 1,6 x 13 m. Tilsyneladende uskadt.	Skal holdes ryddet for selvsåning
216	5234:77	369	Røse. 0,3 x 4 m.	
216	5234:78	370	Røse. 0,2 x 3 m. Større rodhul ved S-lig højfod.	
216	5234:79	371	Røse. 0,8 x 6 m beliggende delvis på skovspor. Den SØ-lige den stedvis revet op af traktorhjul.	Sporet skal lægges uden om røsen.
216	5234:80	372	Røse. 0,4 x 3 m.	
216	5234:81	373	Røse. 0,3 x 4 m. Kun få sten synlige i overfladen.	
216	5234:82	374	Røse. 0,4 x 3 m. Sten synlige i V-siden.	
216	5234:83	375	Røse. 0,4 x 3,5 m.	
216	5234:84	377	Røse. 0,4 x 4,5 m med en svag sækning i toppen.	
216	5234:85	378	Røse. 1,6 x 9 m. Tilsyneladende uskadt. Aftørvet af skovvæsnet ca. 1975. Tæt ved røsens NØ-lige fod henligger en sten, ca. 80 cm lang. Muligvis en væltet bautasten.	Sten, der indgår i fortidsmindekomplekser, og enkeltstående fortidsmindefredede sten, som fx bautasten og skåltegnsten, må ikke graves frem, rejses eller flyttes uden tilladelse fra Kulturstyrelsen.
216	5234:86	379	Røse. 0,2 x 3 m.	
216	5234:87	380	Røse. 0,3 x 3 m. Delvis dækket af granis.	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
216	5234:88	381	Røse. 0,4 x 4 m. Bestemmelsen lidt usikker da den ligger umiddelbart ved et terrænspring.	
216	5234:89	382	Røse. 0,7 x 6 m. En skovvej går tværs over midten og har trykket en fordybning i toppen i retning SØ-NV.	Sport skal lægges uden om røsen.
216	5234:90	383	Røse. 0,4 x 3 m.	
216	5234:91	350	Stenlægning eller lav røse. Lidt usikkert. 3-4 m i diameter.	
216	5234:92	385	Røse. 0,3 x 3 m.	
216	5234:93	388	Røse. 0,2 x 2 m. Afgravet af rodhuller mod SV.	
216	5234:94	389	Røse. 0,5 x 4 m. Beliggende på kanten af en græsklædt sti.	
216	5234:95	390	Røse. 0,3 x 4 m. Beliggende i kanten af græsklædt skovsti.	
216	5234:96	392	Røse. 20,4 x 3 m. Ingen synlige sten.	
216	5234:97	393	Røse. 0,3 x 4 m. Enkelte større sten synlige i SV-siden og ellers dækket af granris.	
216	5234:99	399	Røse. 0,2 x 3 m.	
216	5234:152	368	Røse. 0,3 x 4 m.	
216	5234:153	376	Stenkreds. 5 m i diameter med kun 5 – 6 sten tilbage i kredsen. En noget tvivlsom sag.	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
216		174	DKC. oplyser: <i>Røse.</i>	Gode besigtigelsesforhold, men absolut intet at se på stedet.
216		344	Mulig omfalden bautasten, ca. 0,75 cm lang	Sten, der indgår i fortidsmindekomplekser, og enkeltstående fortidsmindefredede sten, som fx bautasten og skåltegnsten, må ikke graves frem, rejses eller flyttes uden tilladelse fra Kulturstyrelsen.
216		357	Stenlægning. Tvivlsom. Udstrækning usikker.	
216		358	Stenlægning, tvivlsom, Udstrækning usikker.	
216		360	Stenlægning, usikker, antagelig ca. 2 m i diameter. Næsten ikke synlig i overfladen, men mærkes med stensøgeren som et tæt koncentration under overfladen.	
216		361	Stenlægning, usikker, antagelig ca. 2 m i diameter. Næsten ikke synlig i overfladen, men mærkes med stensøgeren som en tæt koncentration under overfladen.	
216		386	Meget stenrigt areal. Muligvis oprindelig en røse, men nu ødelagt af et stort rodhul i SØ-siden.	
216		387	Røse, tvivlsomt, 3 – 4 m i diameter, 40 – 50 cm høj ? Beliggende ved skovvej. N-siden meget nedkørt.	
216		391	Mulig rest af røse, men den oprindelige størrelse er vanskelig at bedømme, da røsen næsten er helt ødelagt af et væltet træ.	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

41

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
216		556	Røse, tvivlsom, udstrækning usikker. Et par større sten ses i Ø-siden ved skovspor. Ellers er røsen dækket af granris, men der er mange sten under overfladen.	
216		557	Røse, tvivlsom, usikker udstrækning, næsten helt skjult under granris.	
216		558	Tvivlsom, helt ødelagt røse, der tegner sig som et 3 – 4 m bredt kreter, i hvis sider der ses mange sten.	
216		559	Tvivlsom røse. Muligvis kun en bunke sten der stammer fra 5234:62/sb. 349	
220		173	DKC. oplyser: <i>Anlæg af uvis type, afsat på "Kort over Almindingen paa Bornholm", men uden sb.-tekst.</i>	Intet at se.
222	5234:220	171	Røse. 0,3 x 4 m. I mellemaldrende rødgranbevoksning. DKC. Omtaler sb. 171 som en gruppe af anlæg af uvis type (J.A. Jørgensen 1876), men jeg fandt kun 1 røse.	DKC har på deres kort afsat et ca. 100 x 100 m stort areal og omtaler en gruppe af anlæg af uvis type (J.A. Jørgensen 1876), men jeg fandt kun denne ene røse.
222	5234:233	582	Helleristning. På det SØ-ligste, højeste punkt på en meget stor klippeknode ses et skåltegn, 7 cm i diameter.	
222		175	DKC. oplyser: <i>Anlæg af uvis type, afsat på "Kort over Almindingen paa Bornholm", men uden sb.-tekst.</i>	Intet at se.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

42

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
222 234		593	Oldtidsagre. Forekomst nr. 14 , idet der henvises til Viggo Nielsens værk om Bornholmske Oldtidsagre side 130 og frem. Der findes opmåling af agrene.	
224/225		595	Oldtidsagre. Forekomst nr. 16 , idet der henvises til Viggo Nielsens værk om Bornholmske Oldtidsagre side 130 og frem. Der findes opmåling af agrene.	
231	5234:232	577	”Arnagerkællingens Frokoststen”. En klippeflade ca. 5 x 5 m stor, som hæver sig 0,5 m over jorden. Efter overleveringen blev stenen brugt af de fattige fiskerkoner fra Arnager, når de samlede brønde i Almindingen. I rabatten ud til skovvej.	Tilstanden fin og opretholdes.
233 223		594	Oldtidsagre. Forekomst nr. 15 , idet der henvises til Viggo Nielsens værk om Bornholmske Oldtidsagre side 130 og frem. Der findes opmåling af agrene.	
228-229			Ud til Ekkodalen, mellem Dronningestenen og ”Udsigtspunkt”, har der stået en vildtbanesten.	Stenen er aldrig blevet lokaliseret i nyere tid.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

43

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
230			Ca. midt på strækningen på grænsen til afd. 228, har der stået en vildtbanesten.	Stenen er aldrig blevet lokaliseret i nyere tid.
237		172	DKC. oplyser: <i>Anlæg af uvis type, afsat på "Kort over Almindingen paa Bornholm", men uden sb.-tekst.</i>	Intet at se.
238			"Kongemindet" . Bygningsfredet udsigtstårn på Rytterknægten, opført 1856, til minde om Kong Frederik d. VII og grevinde Danners besøg på stedet, få år tidligere. På Rytterknægten har der tidligere stået en vildtbanesten.	Stenen er aldrig blevet lokaliseret i nyere tid.
238			I området ved "Kongemindet" har der stået en vildtbanesten.	Stenen er aldrig blevet lokaliseret i nyere tid.
242 243 245			Ca. hvor de tre afdelinger støder sammen, har der stået en vildtbanesten.	Stenen er aldrig blevet lokaliseret i nyere tid.
250		163	DKC. noterer: 1876 - <i>En tilsyneladende naturlig halvrund Forhøjning i hvilken Holzførster Rømer skal have gravet og have fundet ubrændte Lig [og] Urner.</i>	
265		578	Foruden et 9 m bredt vejspor – som udgjorde vejen umiddelbart før den nuværende asfaltvej – findes et flot system af hulveje , fra N ned mod "Viskebro" (fr. nr. 5234:51).	Kvas skal renses op fra hulvejssporene. Ellers fin tilstand.
277/278	5235:87	508	Vejkiste/Stenkiste. Lysning ved slug, 60 cm bred og 1 m høj, ved afgang, 60 cm bred og 1,1 m høj. Sat af 2 skifter groft tildannede sten. Længde 6 m.	Tilstanden fin og opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

44

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
279			Ca. midt i afdelingen har der stået en vildtbanesten.	Stenen er aldrig blevet lokaliseret i nyere tid.
282	5234:51	515	Bro – vejkiste/stenkiste, ”Viskebro”. Opført af Hans Rømer. Lysningen er 90 cm ved grunden og 60 cm for oven, højden 190 cm. Noget medtager på facaderne som er forstærket med beton.	Tilstanden opretholdes. En forsvarlig og professionel restaurering ville være ønskelig.
288 299 (301)			NØ for Stakkele Mose har der stået en vildtbanesten.	Stenen er aldrig blevet lokaliseret i nyere tid.
308		170	DKC. oplyser: <i>[Anlæg af uvis type, afsat på "Kaart over Almindingen paa Bornholm", men uden sb.-tekst]. 1876</i>	Ikke lokaliseret – intet at se.
341		157	DKC. oplyser: <i>Fundet et Stykke af et Jernredskab. Jernalder eller historisk tid. 1876</i>	
349			I afdelingens NØ-lige del, ud mod Bastemose har der stået en vildtbanesten.	Stenen er aldrig blevet lokaliseret i nyere tid.
364	5235:22	140	Oldtidsmindet på Fladehalle - Tingbord. En stor flad klippeblok, 3,1 x 2,0 m stor og 0,55 m tyk, som i vandret stilling, som et bord eller et alter, hviler på mindre, afkløvede sten. Beliggende frit på klippeflade.	Tilstanden fin og opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
			112 UDKÆRET	<i>06.03.05 – Vestermarie sogn.</i>
1518		54	<p>Den NV-lige den af afdeling 1518, et areal på ca. 300 x 140 m, indgår i Kulturarvsareal sb.nr. 54, om hvilket DKC noterer følgende:</p> <p><i>Over hele denne Strækning findes ogsaa [jvf. sb.52,53B-53C,178- 291] en stor Mængde Røser. Mange af disse ere ryddede især de der laa paa Matr N: 226 og 224, og her skal der være fundet Flintdolke (De ere dog vistnok kun Markfund). Derimod er et Spyd af Jern fundet i en ryddet Røse. Et Jernsværd skal ogsaa være fundet her ligesom Broncestykker af og til ogsaa skulle være fundne. Det er imidlertid ikke muligt at faa rigtig Forklaring over Forholdene. De Røser, som ere tilbage, se ud som alle de andre i Lyngen [jvf. sb.52,53B-53C,178-291].</i></p>	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
			113 KÆRGÅRDEN	
1519		283	Den N-lige del af afdelingen, den N for Kærgård, indgår i Kulturarvsareal sb.nr. 283, om hvilket DKC. Noterer følgende: <i>Bornholms største søbassin fra senistiden med bosættelser fra især ældre og yngre stenalder. Ved søens østside fandtes i 1986 de hidtil ældste bopladsspor på øen fra ca. 10.000 f. Kr. Fremfor alt i den nordlige del af området, som aldrig har været opdyrket, formodes der at kunne findes helt uforstyrrede bopladser. Især den sydlige del af området dyrkes intensivt, midterpartiet er vådområde med gamle tørve og mergelgrave, den nordlige del er skovdækket.</i>	06.02.05 – Åker sogn.
		66	<i>I den lave Mose-Egn ved Udkjæret er der flere Gange fundet Sten-Oldsager.</i>	06.03.05 – Vestermarie sogn.
			114 SKOVHOLT	06.02.05 – Åker sogn.
1520		283	Hele afd. 1520 indgår, som en lille del af Kulturarvsareal om hvilket DKC. noterer følgende: <i>Bornholms største søbassin fra senistiden med bosættelser fra især ældre og yngre stenalder. Ved søens østside fandtes i 1986 de hidtil ældste bopladsspor på øen fra ca. 10.000 f. Kr. Fremfor alt i den nordlige del af området, som aldrig har været opdyrket, formodes der at kunne findes helt uforstyrrede bopladser. Især den sydlige del af området dyrkes intensivt, midterpartiet er vådområde med gamle tørve og mergelgrave, den nordlige del er skovdækket.</i>	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

47

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
			SKOV 104, 105, 106, 107, 108 og 110	
			104 - AREALER VED ARNAGER BUGT	<i>06.03.03 – Nylars sogn.</i>
			<p>Der findes en: LISTE OVER DE BORNHOLMSKE KYSTSKANSER.</p> <p>Jeg har medtaget beskrivelserne fra den liste i materialet her, som supplement til mine egne beskrivelser.</p> <p>Beskrivelsen i LISTEN OVER BORNHOLMSKE KYSTSKANSER beskriver skanserne som de tog sig ud efter opførelsen.</p> <p>Mine beskrivelser beskriver skanserne som jer ser den i dag.</p>	<p>Der findes tilsyneladende flere lister. Den jeg har, er fra 1813 og har tilsyneladende kun dem med der er bygget under krigen. I alle tilfælde har den kun én med fra Hammeren nemlig nr. 32 Kapellets Batteri med to kanoner, hvilket jo passer meget godt til de to kanonbænke, så det kan godt være samme anlæg. Jeg har svage erindringer om at der findes en publikation der hedder noget i retning af Militære etableringer på Bornholm. Vi havde den i sin tid i biblioteket, men det er jo ikke en garanti for at den eksisterer.</p> <p>Der blev i sin tid opereret med en Skanseliste på Bornholm, men om den eksisterer i KUAS arkiv er mere end jeg véd.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
502	5334:65	248	<p>Skanse. Anlægget synes at optræde i 2 dele i forlængelse af hinanden, med et "højdedrag" imellem. Samlet længde ca. 50 m, 1 til 1,75 m høj. Skansen er placeret halvt nede at kystskrænten. Ø-endens forside er borteroderet. Sti fra P-plads til stranden, skærer skansens V-ende (der hvor trappen ned ad den stejle skrænt begynder).</p> <p>Stærkt overgroet af brombær og krat.</p> <p>Skanseliste nr. 105. Kystskanse. En skanse, ca. 400 m syd for St. Strandbygård, indenfor "Haldene", ved den sydlige ende af den lille markvej (sti), der 75 m vest forvejen fra gården fører fra landevejen i en vinkel ned mod vandet. Skansen ligger halvt nede på skrænten og består af en lige græsbevokset jordvold på ca. 25 m længde. Højde over det bagved liggende terræn ca. 1 m, og den ser herfra velbevaret ud. Dens forreste skråning er halvt bortædt af havet, og er meget udsat for nedstyrtning. Front mod syd.</p>	<p>Velplejet i foråret 2011, idet skansens inderside er ryddet for slørende opvækst. Tilstanden opretholdes.</p> <p>FM-stenen ses ikke, men efterlyses.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

49

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
5003	5334:66	249	<p>Skanse. 22 m lang med tilbagebøjede flanker og ca. 1,5 m høj. Skansen anlagt øverst på havskrænt. FM-sten på toppen i Ø-enden.</p> <p>Der er anlagt P-plads klods op til foden af skansens inderside!</p> <p>En del opvækst af træer og buske, som hindrer at man kan opfatte skansen som det den er.</p> <p>Skanseliste 104. Kystskanse. En skanse ca. 400 m syd for gården på bakkefremspringet mellem kystbrinken og udløbet af den bæk, der syd om 10 km stenen løber i vest. Afstand fra landevejen ca. 25 m. Den består af en ca. 30 m lang jordvold med tilbagebøjet flanke i øst. Mandshøjde. Front mod syd. Velbevaret. Bevokset med træer.</p>	<p>Flot og velplejet i foråret 2011, idet skansen er ryddet for slørende opvækst. Tilstanden opretholdes.</p> <p>Vær opmærksomme på skansens fredningsmæssige status i forhold til P-plads, borde, bænke og affaldsstativer!</p>
			105 - AREALER VED SOSE ODDE	06.03.05 – Vestermarie sogn.
504			<p>P-plads. Ingen fortidsminder.</p> <p>Skansen 5334:68, sb.nr. 517, ligger på naboejendommen, halvt nede af havskrænten.</p>	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

50

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
			106 - EJENDOMMEN LASSEN	06.02.03 – Pedersker sogn.
505			Ingen fortidsminder.	
			107 - AREALER VED NORDBAKKEGÅRD	06.02.04 – Povlsker sogn.
506		35	På og omkring arealet ved Nordbakkegård er der gjort fund af stenkistegrave. Disse er ikke synlige op overfladen. <i>Stenkiste-Gravplads. Nede i Sandmarken tæt ved Stranden og inde mellem Sandklitterne findes en hel Del eiendommelige store Stenkister med Spor af ubrændte Lig. Omstaaende Tegning viser et Par af dem. En Del af dem undersøgtes i Aaret 1878 af mig og en udførlig Beretning ledsaget af 2 smukke glatslebne Hulmeisler af Flint samt nøjagtige Tegninger udførte af Hr Theodor Weden, indsendtes til Museet. Angaaende denne Gravplads henvises derfor til denne Beretning.</i>	Ved evt. anlægsarbejde skal man være opmærksom på flere grave.
			108 - AREALER VED GUBBEGÅRD	06.02.04 – Povlsker sogn.
607			Ingen fortidsminder.	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

51

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
			110 - AREALER VED HUNDSMYRE	<i>06.02.01 – Bodilsker.</i>
511		52	Fund af stenkistegrav, jordfæstegrav, brandpletgrav m.m. P-pladsen må antages at ligge på gravplads fra bronze- og jernalder.	Ved yderlige anlæg her, skal der udvises stor forsigtighed. Kontakt Bornholms Museum.
			SKOV 109, 111 og 115	
			109 - EGEBY FORTIDSMINDEOMRÅDE - SE OPMÅLING	<i>06.02.05 – Åker sogn.</i>
501		279	Kulturarvsareal. Vort område på 1,2 ha, ligger centralt placeret i et 8,25 ha store kulturarvsareal, om hvilket DKC. noterer følgende: <i>Bornholms største røsegravfelt fra yngre bronzealder med 82 cirkulære røser og isoleret nord herfor 8 skibsformede røser samt to sten med enkelte skålgruber. Vest for gravfeltet er der fundet levn fra den samtidige bebyggelse. Området omkring røsegravfeltet, hvor den samtidige bebyggelse formodes at ligge, dyrkes intensivt. Selve gravfeltet plejes og vedligeholdes af Bornholms Statsskovdistrikt.</i>	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
510		290	Højryggede agre. I parcellens SØ-del ses svagt markerede højryggede agre orienteret omtrent N-S. DKC. noterer: <i>Registrering af 82 cirkulære røser, 8 skibsformede røser, 2 helleristningssten [sbnr.98,322-411] samt østligst et system af højryggede agre NNØ-SSV orienterede.</i>	
510	<i>Oprindeligt fr.nr. 5335:10</i>	<i>Opr. sb.nr. 98</i>	Gravfelt med 91 røser , heraf 8 skibsformede, og 2 helleristning . Arealet er omkranset af et flot stendige . Røserne ligger hen til dels i græs og lysesiv, men arealet er domineret af enebær, brombær, birk egeopvækst mv.	Med hensyn til plejen af arealet, henvises til min plejeplan fremsendt til distriktet 15. maj 1995 – en plan som dengang, desværre, aldeles ikke blev fulgt. Men det kan da nås endnu. Planen bør studeres, her nøjes jeg med at citere formålsparagraffen: <i>En tæt lav bundvegetation af græs el.l. i en lysåben esekov, med indblanding af et passende antal søjleformede enebærbuske. Det tilstræbes at såvel enebærbuske som egetræer er placeret udenfor selve røserne.</i> Stengærdet holdes helt synligt, og fårehegnet må ikke graves ned i selve røserne.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

53

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
			<p>DKC's tekst, som den står anført ved alle røser mv.</p> <p><i>Omtrent 300 Alen sydvestlig fra den vestligste Egebygaard findes endnu en uopdyrket Lyngmark og i denne en Samling af henved 100 Stenrøser og 8 Skibssætninger [sbnr.98,322-411]. Røserne ligger tæt samlede saa tæt, at den ene ofter støder umiddelbart op til den anden; de ere alle byggede saaledes, at de udgjøre en tæt sammenlagt Dyng af Sten, for det meste Smaasten, og sjelden større end at en Mand kan løfte dem. Skibssætningerne [sbnr.403-411] ligger i Grupper for sig ogsaa tæt samlede - omtrent alle jævnsides i en og samme Retning nemlig fra NV - SO. Maaler man en Firkant omkring disse 8 Skibssætninger, saa bliver denne omtrent 90 Alen lang og ligesaa bred. De enkelte Skibssætninger ere næsten alle noget beskadigede i den vestlige Ende, idet en Slags Vei ie [det vil sige] gamle Hjulspor afskjære deres vestlige Spids. Deres Længde er, naar man begynder med den nordligste og gaar syd efter N:1 20 Alen N:2 38 Alen N:3 25 Alen N:4 50 Alen N:5 50 Alen N:6 45 Alen N:7 30 Alen N:8 30 Alen N:1-7 ligger jævnsides og saa tæt sammen; at Melletrummet imellem dem kun udgjør 4-10 Alen. N:8 ligger lidt længere mod S-O og har ikke ganske samme Retning idet Retningen omtrent bliver V-Ø medens de andre som før bemærket have Retning fra NV-SO.</i></p> <p>FORTSÆTTER</p>	<p>FORTSAT</p> <p><i>Der findes ingen Røser i Melletrummene imellem Skibssætningerne og der findes ei heller Skibssætninger inde imellem Røserne, men begge Grupper ligger hver for sig, dog saaledes, at de støde umiddelbart op til hinanden. Saavel Røserne som Skibssætningerne ere alle dækkede af en Lyngskorpe, dog ikke mere end at Smaasten overalt titte frem. Der har saaledes næppe oprindeligt været nogen Overjord, men Gravene have sikkert oprindeligt vist sig som nøgne Stendynger. Jeg lod aabne enkelte Røser hist og her. Under dem fandtes enten et tyndt sort Lag med brændte Ben og spredte grove Potteskaar eller en Brandplet med samme Indhold De maa derfor vistnok høre til de ældste Røser fra Jernalderen. Marken, paa hvilken denne Gravplads findes, har overalt i 2-3 Fods Dybde et Underlag af Fladklippe, den har derfor kun ringe Værdi som Avlsjord og det kunde derfor vistnok uden ret store Udgifter lykkes at faa denne Gravplads fredlyst; og da den er en af de smukkeste Røsepladser, jeg har set, og desuden har særlig Interesse ved sine særdeles smukke Skibssætninger, saa kunde det være ønskeligt, at den blev fredlyst.</i></p>
510	5335:10	98	<p>Røse. 5,6 x 4 m. Lav sænkning i top. Ca. midt for i røsens S-side ligger skålstén 5335:347.</p>	
510	5335:258	403	<p>Røse - skibsformet. 0,25 x 10,5 x 3,2 m orienteret NV - SØ. Den N-lige del afskåret af stengærdet.</p>	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

54

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
510	5335:259	404	Røse - skibsformet. 0,4 x 28 x 7 m orienteret NV - SØ. Den SØ-lige del er udtværet og utydelig. Den N-lige side er delvis afgravet. Enkelte sten synlige i røsen.	
510	5335:260	405	Røse - skibsformet. 0,35 x 17 x 4 m orienteret NV - SØ. Største højde i Ø Overfladen er noget ujævn. I SØ er enkelte sten synlige.	
510	5335:261	411	Røse - skibsformet. 0,35 x 15 x 4 m orienteret NV - SØ. Ligger i forlængelse af røse nr. 88.	
510	5335:262	406	Røse - skibsformet. 0,5 x 28 x 6 m orienteret VNV ØSØ. Let udfladet. Midterpartiet noget udtværet.	Maj 2009 - de arkæologiske undersøgelser skal færdiggøres og røsen reableres. Kontakt Finn Ole Nielsen på Bornholms Museum.
510	5335:263	407	Røse - skibsformet. 0,4 x 32 x 4,5 m orienteret VNV - ØSØ. Midterpartiet er udgravet og den ØSØ- lige del er noget diffus. Flere sten synlige.	Maj 2009 - de arkæologiske undersøgelser skal færdiggøres og røsen reableres. Kontakt Bornholms Museum.
510	5335:264	408	Røse - skibsformet. 0,4 x 22 x 3,5 m orienteret VNV - ØSØ. Den ØSØ-lige del noget udtværet, og den S-lige side er afgravet. Let afgravet også i N. Flere sten synlige.	
510	5335:265	409	Røse - skibsformet. 0,4 x 23 x 3,5 m orienteret Ø - V. Midterpartiet i N-siden noget afgravet.	
510	5335:266	322	Røse. 0,5 x 8 m. Lav sænkning i top. Spor af udgravning i V-siden.	
510	5335:267	385	Røse. 0,4 x 6 m. Lav sænkning N for centrum.	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
510	5335:268	400	Røse. 0,4 x 7 m. Sænkning i centrum på 0,2 x 3 m. Hjulspor skærer røsens V-lige fod.	
510	5335:269	398	Røse. 0,5 x 6 m. Lav sænkning i top med en diameter på 1 m. Den Ø-lige højfod afskåret af gammelt hjulspor. Et stengærde går hen over røsens V-lige del i SSV - NNØ-lig retning.	
510	5335:270	399	Røse. 0,35 x 6 m. Sænkning i midten på 0,2 x 2 m.	
510	5335:271	401	Røse. 0,4 x 7 m med et 0,25 x 3,5 m stort krater.	
510	5335:272	386	Røse. 0,6 x 7 m. Lav sænkning Ø for midten, 0,2 x 1 m stor.	
510	5335:273	384	Røse. 0,3 x 7 m. Udjævnet - bortgravet i Ø og SØ. Fra S udgravning ind til centrum.	
510	5335:274	363	Røse. 0,7 x 11 m. Et 0,6 x 3,5 m stort krater i top.	
510	5335:275	383	Røse. 0,3 x 6,5 m. Aflang sænkning fra SSØ foden ind til NNV for midten.	
510	5335:276	387	Røse. 0,7 x 7 m. Fra N i retning mod S er gravet en 2 m bred og 4 m lang "grøft" ind i røsen.	
510	5335:277	388	Røse. 0,5 x 11 m med et 0,2 x 4 m stort krater. Den NV-lige fod lidt afskåret.	
510	5335:278	397	Røse. 0,25 x 7 m. Sænkning i top, 4 m i diameter.	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
510	5335:279	396	Røse. 0,45 x 6 m. sænkning i top, 3 m i diameter.	
510	5335:280	394	Røse. 0,75 x 7 m.	
510	5335:281	389	Røse. 0,35 x 6 m. Den Ø-lige del udfaldet. Svag sænkning Ø for midten.	
510	5335:282	382	Røse. 0,4 x 6 m. Lav sænkning i top.	
510	5335:283	365	Røse. 0,4 x 6 m. Den V-lige halvdel helt afgravet.	
510	5335:284	364	Røse. 0,5 x 6 m. Affladet. Indgravning i Ø.	
510	5335:285	359	Røse. 0,2 x 7,5 m. Flad, med en 4 m i diameter stor sænkning i top.	
510	5335:286	366	Røse. 0,3 x 6 m. Flad sænkning i top. Flere sten synlige på overfladen.	
510	5335:287	376	Røse. 0,6 x 8 m. Lav sænkning i top, 3 m i diameter. V-lig del afskåret.	
510	5335:288	381	Røse. 0,6 x 8 m. Svag sænkning i centrum.	
510	5335:289	390	Røse. 0,4 x 9 m. Enkelte sten i toppen hvor der er en lav sænkning.	
510	5335:290	393	Røse. 0,6 x 7 m. Lav sænkning, 0,15 x 2,5 m stor, i top.	
510	5335:291	395	Røse. 0,5 x 6 m.	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
510	5335:292	392	Røse. 0,3 x 6 m. Lav sænkning, 0,1 x 1,5 m stor, i top.	
510	5335:293	391	Røse. 0,25 x 6 m. Lav sænkning i top.	
510	5335:294	380	Røse. 0,6 x 7 m. Lav sænkning i top. Flere sten synlige på overfladen.	
510	5335:295	375	Røse. 0,6 x 6 m. Lav sænkning i top. Større sænkning i NØ-lig del.	
510	5335:296	367	Røse. 0,5 x 5 m. Den SSØ-lige højfod sammenfaldende med 5335:297.	
510	5335:297	368	Røse. 0,4 x 6,5 m. I Ø-siden en ujævn sænkning. Den NNV-lige højfod sammenfaldende med 5335:296.	
510	5335:298	356	Røse. 0,7 x 8 m. Den centrale del ujævn med sænkninger. Enkelte sten synlige.	
510	5335:299	348	Røse. 0,5 x 6 m. den S-lige del udfladet.	
510	5335:300	337	Røse. 0,4 x 7,5 m. Lav sænkning i centrum med en diameter på 3,5 m. N herfor en større sten. Den SSV-lige højfod sammenfalden med 5335:301.	
510	5335:301	336	Røse. 0,7 x 7,5 m med midtkrager, 0,7 x 1,5 m stort. I bunden en 0,6 x 0,6 m stor sten. Flere store sten ses på højen. Den NNØ-lige side let afskåret og sammenfalden med 5335:300.	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

58

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
510	5335:302	349	Røse. 0,3 x 4 m. den V-lige del udfladet.	
510	5335:303	355	Røse. 0,4 x 5 m.	
510	5335:304	353	Røse. 0,5 x 7 m. Firkantet krater i midten, 0,5 m dybt og 1,5 x 2 m. i udstrækning. Flere sten synlige på kratervolden.	
510	5335:305	371	Røse. 0,6 x 6,5 m. Sænkning, 0,3 m dyb hen over røsen i Ø - V. Den SSØ-lige højfod sammenfaldende med 5335:310.	
510	5335:306	374	Røse. 0,6 x 6 m. Sænkning i N-lig del.	
510	5335:307	378	Røse. 0,4 x 6 m. Lav sænkning i top.	
510	5335:308	379	Røse. 0,4 x 7 m. Lav sænkning i top.	
510	5335:309	373	Røse. 0,5 x 6 m. Sænkning i top, 2,5 m i diameter. Indgravning i N.	
510	5335:310	370	Røse. 0,6 x 6 m med et 0,5 x 3 m stort krater. Adskillige sten på røsen. Den NNV-lige højfod sammenfaldende med 5335:305.	
510	5335:311	354	Røse. 0,25 x 6 m. Lavt krater, 3 m i diameter, i toppen.	
510	5335:312	350	Røse. 0,4 x 6 m. Sænkning i midten på 0,3 x 2 m.	
510	5335:313	351	Røse. 0,5 x 5 m. Lav sænkning i centrum. Den N-lige del udfladet.	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

59

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
510	5335:314	352	Røse. 0,4 x 6 m. Lav sænkning i centrum.	
510	5335:315	369	Røse. 0,6 x 6 m. Lav sænkning i top. Enkelte sten ses nær centrum. Dele af højfoden i N og S er afskåret.	
510	5335:316	372	Røse. 0,35 x 5 m. Lav sænkning i top. Indgravning i S.	
510	5335:317	377	Røse. 0,35 x 5 m. Noget udtværet. højst i NØ-delen.	
510	5335: 318	323	Røse. 0,4 x 6,5 m. Krater i centrum 0,25 x 1,5 m stort. Stort hul i NØ og en stensamling NØ for krateret. Mange sten synlige på røsen.	
510	5335: 319	324	Røse. 0,2 x 4 m. Flad med sænkning i midten.	
510	5335:320	325	Røse. 0,25 x 6,5 m Krater i centrum med en diameter på 1,5 m. Indgravning fra S.	
510	5335:321	326	Røse. 0,4 x 7,5 m. Et 0,2 x 3 m. stort krater i top.	
510	5335:322	410	Røse. 0,2 x 6 m. Lav sænkning i top. den Ø-lige side udpløjet.	
510	5335:323	362	Røse. 0,25 x 5 m. Lav sænkning i top.	
510	5335:324	361	Røse. 0,4 x 5 m. Lav, 2,5 m i diameter stor sænkning i top.	
510	5335:325	360	Røse. 0,6 x 8,5 m med et 2 x 3 m stort krater.	
510	5335:326	343	Røse. 0,5 x 7 m. Sten synlige i toppen.	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
510	5335:327	328	Røse. 0,35 x 6 m. Røsens Ø-lige halvdel er fjernet.	
510	5335:328	327	Røse. 0,5 x 6 m. Svag sænkning i midten.	
510	5335:329	329	Røse. 0,35 x 6 m. Lav sænkning i centrum med en diameter på 5 m.	
510	5335:330	344	Røse. 0,5 x 4,5 m.	
510	5335:331	358	Røse. 0,4 x 7 m. S for centrum en sænkning, 0,3 x 2 m stor.	
510	5335:332	357	Røse. 0,6 x 6 m. Firkantet krater i midten, 0,4 m dybt og 1,5 x 2 m. i udstrækning. Mange 30 - 40 cm store sten ses NØ for krateret.	
510	5335:333	345	Røse. 0,3 x 5 m. Lav sænkning i centrum. Den Ø-lige del udfaldet.	
510	5335:334	342	Røse. 0,6 x 5m. Krater på 0,5 x 2,5 m. i top. Mange sten synlige i krater volden.	
510	5335:335	330	Røse. 0,3 x 6 m. Lav sænkning i centrum med en diameter på 3 m. Røsens Ø-lige side noget udfaldet.	
510	5335:336	331	Røse. 0,5 x 5 m. Den N-lige del udfaldet. Flere sten synlige.	
510	5335:337	341	Røse. 0,3 x 5 m. Den V-lige halvdel fjernet.	
510	5335:338	340	Røse. 0,4 x 5 m med krater på 2 x 0,4 m.	
510	5335:339	346	Røse. 0,3 x 5 m. Lav sænkning i midten, 2 m i diameter.	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

61

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
510	5335:340	347	Røse. 0,6 x 7 m.	
510	5335:341	339	Røse. 0,4 x 5 m. Krater i Ø-lig del, 2 x 1,5 m stort.	
510	5335:342	338	Røse. 0,5 x 4 m. I V og S let afskåret. Den V-lige del noget udfladet.	
510	5335:343	332	Røse. 0,5 x 5 m. Krater i midten, 2 x 0,6 m stort. Flere sten synlige i SV.	
510	5335:344	333	Røse. 0,6 x 5 m. Svag sænkning i centrum.	
510	5335:345	334	Røse. 0,3 x 6 m. Svag sænkning i centrum. Spor af indgravning fra V.	
510	5335:346	335	Røse. 0,5 x 6 m. Den SØ-lige del affladet.	
510	5335:347	402	Skålsten. Ca. 70 cm stor marksten med mindst 8 tydelige skålformede fordybninger, 3 - 4 cm i diameter. Stenen ligger lige S for midterpartiet af den skibsformede røse 5335:264/sb.nr.408/løbenr. 88.	Stenen ligger lidt løst! Det bør tilstræbes af få stenen forankret og stampet fast, evt. i en foring af noget medbragt lerjord. Samtidig bør stenen vendes således at skåltegnene vender opad. Kontakt Bornholms Museum.
510	56335:352	430	Skålsten. 90 x 80 cm stor flad sten i jordoverfladen, med 4, svagt markerede, skåltegn hver fra 3 til 5 cm i diameter.	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

62

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
			111 – PEDERSKER SKOV	06.02.03 – Pedersker sogn.
514		120	DKC. oplyser: <i>Fundet en raat tilhugget Flintkil</i>	
516		121	DKC. oplyser: <i>Levninger af en Røse eller lille Gravhøj, næsten ganske sløifet.</i>	
518		142	DKC. oplyser: <i>Guldring (eller ringguld?) fundet på markens overflade. Jernalder – måske germansk jernalder.</i>	
518		183	DKC. oplyser: <i>To fragmenter af dirhem fundet på bopladsområde med fund fra ældre germansk jernalder frem til vikingetid. (x40-41). FP 6520: bayersk penning fra 900-tallet og to fragmenter af arabiske dirhemer fra vikingetid. (BMR 3069x1,40-41).</i>	
519		100	DKC. oplyser: <i>Fundet en lille Flintkil. Yngre stenalder.</i>	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
			115 RINGBORGEN	06.02.03. – Pedersker.
525		180	Kulturarvsareal om hvilket DKC. noterer følgende: <i>Bornholms største boplads med palisadeværker og stolpekrede / woodhenges fra sen Tragtbægerkultur. 6 ha af det ialt 10 ha store bopladsområde er befæstet med palisader i min. 3 faser. Bebyggelse fra yngre bronzealder. Ringborgen med dobbelte jordvold/grave udgør med et indhegnet areal på 4 ha også Bornholms største befæstningsanlæg fra jernalderen. En tilhørende gravplads kan dateres til romersk jernalder 50-200 e.Kr. Det meste af Ringborgen og stenalderbefæstningen er i 2003 gennem et statslig opkøb blevet sikret som kulturarvsområde. Størstedelen af det arkæologiske interesseområde er sikret gennem opkøb, undtaget kulturlevnene i Øleådalen. Den fortsatte intensive dyrkning i Øleådalen beskadiger i uvist omfang kulturlevnene ved en række kildevæld.</i>	Vor afd. 525 udgør den centrale del af Kulturarvsarealet, som er noget større. Der henvises til folderen "RISPEBJERG", som beskriver områdets kulturhistoriske værdier.
525	5335:33	20	Høj, "Snaphøj". 2,0 x 22 m. Beliggende på kant at Rispebjergplateauet og delvist ned ad skråningen. En for nylig rekonstrueret jordvold/forsvarsvold støder tæt op til højen. Græsklædt. I stort åbent område.	Tilstanden fin og opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
525	5335:59	21	<p>”Ringborgen”. Fredningen omfatter foruden selve borgpladsen med samtlige dens rester af volde, også den grav og udenfor liggende svage jordvold, som strækker sig langs med volden, udenfor denne ind mod marken, samt den jordvold, som på den vestlige side løber i Ø – V lig retning. Ringborgen ligger lige ved den sydlige side af Øle Å.</p> <p>Et tydeligt og ved skiltning velbelyst fortidsminde, Bornholms mest illustrative eksemplar af typen "forhistorisk tilflugtsborg".</p> <p>Græsklædt, men enkelte gamle træer.</p> <p><i>*** Nyberejsningstekst ***(Finn Ole Nielsen)</i> "Ringborgen". Beliggende på N-kanten af en vestlig udtungning af skiferhorsten Rispebjerg. Mod N udgør den 16 m høje skiferskrænt ned mod Øle Å således det naturlige forsvar; mod S og Ø er anlagt en lidt skævt buet, indtil 2 m høj og ca. 10 m bred jordvold, der omslutter den ca. 90 x 45 m store borgplads. I voldens S- og Ø-side ses to gennembrydninger af volden, tydeligst i S, hvor der til denne formodede indgang hører en jordrampe førende over den foran liggende, lave grav. V for selve borganlægget løber en smuk hulvej ned gennem skrænten. Fremtræder smukt og overskueligt efter pleje i 1982-83, dog ses nu på selve borgpladsen en snes selvsåede aske, ca. 2-3 m høje. Disse bør fjernes.</p>	Tilstanden fin og opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
525		21 A	<p>DKC. noterer 1995: <i>Der blev ved undersøgelsen tilvejebragt et stort fundmateriale. I kulturjordslaget regulært bopladsaffald. Der blev påvist en række markante fyldskifter; palisadegrøft, stolpehuller og stensamlinger. Samtlige anlæg kan dateres til MN A V. Omkring den østlige stensamling er der påført jord, men forholdene er komplicerede ikke mindst fordi stenalder palisadegrøfterne ligger lige under den senere anlagte jernalderjordvold. Den vestlige hulvej har med stor sandsynlighed fungeret som voldgrav i jernalderanlægget.</i></p>	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
525		21 B	<p>DKC. noterer 1996 : <i>Foranlediget af iagttagelser på luftfotos og mange opsamlede objekter over et stort areal, blev udlagt et system af prøvegrøfter.</i></p> <p><i>Herved konstateredes 1) en halvbueformet voldgrav og ringvold med ca. 200 m radius fra ringborgen. På det midterste stykke af voldgraven var denne 6 m bred og 1,4 m dyb. På dette sted fandtes sporene af en åbning i den bagvedliggende vold. Endnu en åbning fandtes ved Snaphøj. Vold og grav er åbenbart anlagt igennem y. stenalder- og y. bronzealders bebyggelser, hvorfra især store mængder sen tragtbægerkeramik dominerer, jvf. sb. 167.</i></p> <p><i>Ved prøvegravningen fandtes ingen direkte fund fra vold eller grav, som kan datere denne til jernalderen. 4 svære stenskoede stolper er fundet med tilknytning til anlægget.</i></p> <p><i>Tæt NV for Snaphøj blev der i en søgegrøft (D) fundet en gravplads fra tidl. y. romersk jernalder, bestående af 5 brandgrave og en jordfæstegrav, alle med et sparsomt gravudstyr. Gravenes placering lige indenfor ringvolden indikerer en daterende sammenhæng mellem grave, voldanlæg og selve ringborg. (jf. sb. 167).</i></p> <p><i>1998 : Der blev anlagt søgegrøfter, se også BMR 2264 og BMR 2641. Med disse og tidligere anlagte søgegrøfter er palisadegrøfternes maksimale udbredelse sandsynligvis fundet. Der blev påvist nogle runde anlæg og meget taler for at der er tale om bygninger.</i></p> <p><i>1998 : Undersøgelse af delvist bevaret muldrag fra tidlig- eller mellemneolitikum. Bosættelsesspor bestående af rige affaldslag og stolperækker - formentlig bygninger - fra tragtbægerkultur. Kultanolæg ? Med palisadehegn, evt. rester af en brolægning og runde anlæg fra sen tragtbægerkultur. Hertil bebyggelsesspor fra sen bronzealder, voldgrav fra jernalder og grøfter fra middelalder/historisk tid.</i></p>	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
525		167	<p>DKC. noterer 1997: Ved undersøgelser af Ringborg-området i 1996 (BMR 2329, sb. 21B) fandtes tæt NV for Snaphøj i en søgegrøft resterne af et jernaldergravfelt med en jordfæstegrav og 5 brandgrave. Gravfeltet blev undersøgt i 1997 og derved fandtes yderligere 15 brandgrave og en omrodet brandgrav i jordfæstegrav N. Tilsammen er påvist 22 brandgrave indenfor et 28 x 7 m stort område. Gravene var bedst bevaret i den østlige del af feltet. Gravfeltet kan strække sig yderligere mod NV, men størstedelen synes at være placeret på næsset i et 10-15 m bredt bælte umiddelbart vest for Snaphøj (sb. 20). De ældste grave er fra ældre romersk jernalder og ligger i feltets vestlige del, mens de yngste grave fra yngre romersk jernalder ligger i feltets østligste del op til jordfæstegravene. Der fandtes yderligere 10 jordfæstegrave, alle placeret østligt i feltet. En enkelt grube lignede en brandgrav, men kan også være en offergrube eller en barne-jordfæstegrav. De øvrige jordfæstegrave målte 1,8-2,1 m i længden og 0,65-1,2 m i bredden, orienteret ØSØ-VNV, de tre nordligste grave dog orienteret Ø-V. Gravene var nogenlunde samtidige, fra fra tidlig del af ældre romersk jernalder. Grav N adskilte sig ved at være orienteret N-S og væsentlig yngre, idet en brandgrav fra yngre romersk jernalder er blevet omgravet ved Grav N's anlæggelse. Skelettet i Grav N lå anatomisk helt forkert og den gravlagte i jordfæstegraven fundet i 1996 havde en mulig pilespids i maveregionen, men derudover kunne skeletmaterialet ikke fremvise sikre hugspor eller lign., der kunne knyttes til Ringborg-anlæggets funktion. Grav S og måske Y er dobbeltgrave.</p> <p style="text-align: right;">FORTSÆTTER</p>	<p>FORTSAT DKC. noterer 1999: <i>Et større felt blev åbnet øst for undersøgelsesområde i 1997-98 (BMR 2641). Feltet blev ikke færdigregistreret/udgravet. Der er ikke udarbejdet beretning over undersøgelsen i 1999, da feltet først blev færdigundersøgt i 2000.</i></p> <p>DKC. noterer 2000: <i>Undersøgelse af feltet, der blev åbnet i 1999. Udover registreringen af dele af palisadegrøfter, blev der registreret mange stolpehuller i feltet. Ved yderligere undersøgelser må det forventes, at mange stolper kan indpasses i strukturer. Enkelte palisadeområder og palisader blev undersøgt. Desuden blev et kulturlag færdigundersøgt og de herunder fremkomne stolpehuller/gruber blev udgravet.</i></p> <p>DKC. noterer 2001: <i>Udgravningen skulle besøges af Hendes majestæt Dronning Margrethe og Prins Henrik og feltet blev derfor afrenset. Undersøgelsen bridrog ikke med ny viden om anlæggene i feltet og der blev kun gjort ganske få fund.</i></p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

68

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
			SKOV 116	
			116 - ØLENE	<i>06.04.06 – Østermarie sogn.</i>
420		98	DKC. oplyser: <i>I Sandet i Ølene (Stedet er meget usikkert) have nogle Børn fundet en Øxe og en Hammer af Steen, som skulle være indsendte til Museet. 1870</i>	
420		170	DKC. oplyser: <i>Jernspydspids med indlagte sølvtråde.Fra vikingetid. 1841</i>	
420		171	DKC. oplyser: <i>Fund af tresidet flintpilespids. Grubekeramisk kultur. 1870</i>	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

69

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
			SKOV 201, 202, 203, 205, 206, 208, 209, 211 og 213	
			201- HAMMERKNUDEN	<i>06.01.01 – Allinge-Sandvig sogn.</i>
			<p>Der findes en "LISTE OVER DE BORNHOLMSKE KYSTSKANSER".</p> <p>Jeg har medtaget beskrivelserne fra den liste i materialet her, som supplement til mine egne beskrivelser.</p> <p>Beskrivelsen i "LISTEN OVER BORNHOLMSKE KYSTSKANSER" beskriver skanserne som de tog sig ud efter opførelsen.</p> <p>Mine beskrivelser beskriver skanserne som de ser ud i dag.</p>	<p>Der findes tilsyneladende flere lister. Den jeg har, er fra 1813 og har tilsyneladende kun dem med der er bygget under krigen. I alle tilfælde har den kun én med fra Hammeren nemlig nr. 32 Kapellets Batteri med to kanoner, hvilket jo passer meget godt til de to kanonbænke, så det kan godt være samme anlæg. Jeg har svage erindringer om at der findes en publikation der hedder noget i retning af Militære etableringer på Bornholm. Vi havde den i sin tid i biblioteket, men det er jo ikke en garanti for at den eksisterer.</p> <p>Der blev i sin tid opererede med en "Skanseliste på Bornholm", men om den eksisterer i KUAS arkiv er mere end jeg véd.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

70

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
600	5033:40	244	<p>Skanse, "Finckesskansens Batteri". 15 m lang, 1,25 m høj Med brolægning - dog ikke synlig - på indersiden. FM-sten på skansens inderside.</p> <p>Græsklædt.</p> <p>Skanseliste nr. 47. "Finckenskansens batteri" består af en lige, græsbevokset jordvold, 15 m lang, ca. 1 m høj. 2 skydeskår. Front mod SØ. Brolagt. Det ligger ca. 80 m nord for "Gåseplettens batteri.</p>	Flot plejet. Tilstanden opretholdes.
600	5033:41	245	<p>Skanse, "Hammerens Sdr. Batteri". Knap 20 m lang, med flanger i begge ender. 1,25 m høj. Brolægning inden for skansen. FM-sten på skansens inderside.</p> <p>Græs- og lyngklædt.</p> <p>Skanseliste nr. 46. III: "Hammerens sdr.batteri" består af en buet græsbevokset jordvold. Længde ca. 20 m, højde ca. 1,5 m. 2 skydeskår. Front mod øst-sydøst. Ca.60 m nord for "Finckeskansens batteri". Brolagt.</p>	Fint plejet. Tilstanden opretholdes.
600		195	<p>DKC. oplyser: <i>Magleoseboplads, nær kysten. Fund af mikrolitter og mikrofælcker.</i></p>	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
IKKE VORES	5033:38	242	<p>Skanse, "Hammerens Ndr. Batteri". 1 m høj og 22 m lang, med flange i V-enden. Langs skansens bagside, et 3,5 m bredt brolagt areal. FM-sten midt på skansen.</p> <p>Nyplejet. Græsklædt - mår det spirer.</p> <p><i>Skanseliste nr. 45.</i> <i>Forsvarsværket består af en lige face med en længde af 22 m samt af en kort flanke i vestlige ende. Volden er 1 m høj. Skansen har brolægning (med "luntehul") på ca 4 meters bredde. Skansen har front mod nord. Den ligger mellem Hammer-Odde fyr og nordre fyrpasserbolig.</i></p>	Tilstanden fin og opretholdes.
601	5033:47	225	<p>Røse. 0,5 x 7 m. Noget langstrakt i Ø - V.</p> <p>Græsklædt. I overdrev.</p>	Tilstanden fin og opretholdes. Der bør stedse være visuel kontakt mellem røserne 5033:47, 48, 49 og 191.
601	5033:48	226	<p>Røse. 1,0 x 7 m. En del randsten, samt en firkantet udkløvet sten udenfor randen i Ø, som ikke hører med.</p> <p>Græsklædt. I overdrev.</p>	Tilstanden fin og opretholdes. Der bør stedse være visuel kontakt mellem røserne 5033:47, 48, 49 og 191.
601	5033:49	227	<p>Røse. 0,8 x 7 m. Stenfyldt overflade. Enkelte randsten. Der findes en sekundær stenlægning af tilhuggede sten, som har hørt til en signalmast. Herunder en række sten på linje i den ØSØ-lige højfod.</p> <p>To huld i højfoden og stærkt overgroet med tidsler. I overdrev.</p>	Bør holdes synlig. Ellers OK. Der bør stedse være visuel kontakt mellem røserne 5033:47, 48, 49 og 191.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

72

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
601	5033:191	138 D	Røse. 0,7 x 5 x 8 m orienteret Ø-V. Græsklædt. I overdrev.	Bør holdes synlig. Ellers OK. Der bør stedse være visuel kontakt mellem røserne 5033:47, 48, 49 og 191.
601	5033:192	331	Mindesten. Utildannet natursten. 120 x 50 cm ved foden, noget smallere mod toppen og 190 cm høj. På siden som vender mod Ø ses indhugget følgende: MINDE OVER DE 3 BORNHOLMERE SOM OMKOM MED SKOLE- SKIBET KØBENHAVN 1928 KAPT. FERDINAND ANDERSEN LETMATROS KNUD LUND KOKSMAT HUGO RØNNE ANDERSEN REJST AF BORNHOLMS MARITIMFORENING 1939	Tilstanden fin og opretholdes.
601		192	DKC. oplyser: <i>Kulturlag med lerkarskår - et skår med snoreornamentik og nogle få uornamenterede skår - fra tidlig neolitisk tid.</i>	Intet at se.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

73

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
602	5033:36	139	<p>”Salomons Kapel”. Opført af munkesten og rå kløvet kamp. Her følger beskrivelsen af ruinen i 3 versioner, som alle står at læse hos DKC.:</p> <p>Tinglysningetekst: <i>Foruden den egentlige kapelruin og den ved dets nordvestlige hjørne liggende kilde omfatter fredningen såvel med et stenfyldt dige den omgivende kirkegård, hvorpå ruinen og kilden findes, som pladsen syd for med bundsten af en bygning, "Munkeboligen", og nord for ud til kysten med "Kapelhavnen". Det fredlyste areals grænser mod øst og vest fremgår af de på kortet fremviste linier, og disses forlængelse ud til havstokken.</i></p> <p>DKCs. forkortet originaltekst og resumé: <i>Salomons kapel er en ruin af et middelalderligt kapel. Kapellet består af et ca. 13,5 x 7,2 m stort rektangulært skib med et våbenhus på sydsiden. Omkring kapellet er et stenet kirkegårdsdige endnu at se. Indenfor dets nordvest-hjørne, nær stranden, findes Salomons kilde, hvis vand har været anset for helsebringende. Salomons kapel nævnes i ærkebisp Niels Jensens testamente af 1379, og dets opførelse står muligvis i forbindelse med hansestædernes årlige sildemarkeder. Det stod øde 1624. Efter en tvivlsom beretning blev bjælkeloftet nedtaget 1648, da birkefogden i Sandvig fik lov til at benytte materialet.</i></p> <p>2 FM-sten – en på kirkegården i S og en udenfor diget i N.</p> <p>Om Salomons Kilde, se Sigfred Svanes bog side 113.</p> <p>Græsklædt. I hede.</p>	<p>Velplejet. Plejes efter særlig plejeplan.</p> <p>Se kortbilag.</p> <p>Berejsertekst: <i>"Salomons Kapel" (Ruin), omgivet af en "Kirkegaard", omtr. 60 x 30 Kvadratalen stor, med Indgangsport fra Øst og en Brønd ("Kilden") omtrent ved Sydvesthjørnet. Kapellet ligger mod Vest og noget over mod den sydlige Side paa Kirkegaarden; det har i indvendigt Maal en Længde af omtr. 20 og en Brede af omtr. 10 Alen; Murene ere 1 Alen tykke og derover, opført af raa Granitstene, der dog ikke ere ret store, men temmelig fladkantede indad til; deriblandt findes enkelte røde Mursten. Paa enkelte Steder er Muren endnu 3 Alen høj; et Vindue (eller Dør) ses paa Nordsiden. Henimod Kapellets sydlige Ende findes et Vaabenhus tilbygget mod Øst, 9 x 9 Kvadratalen indvendigt Maal, med Indgang til Kapellet og med en Portal mod Øst, udvendig 4 Alen høj og spidsbuet, indvendig lavere og hvælvet i en Rundbue; denne Hvælvning er muret af røde Mursten. Portalen er 3 Alen bred; paa Nordsiden af Vaabenhuset ses en Niche og højt oppe paa Sydsiden et Vindue.</i></p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

74

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
602	5033:42	246	Skanse, ”Salomons Kapels Ndr. Batteri”. 1 m højt og 25 m langt, med flange i S-enden. Brolægning på indersiden. FM-sten på indersiden. Græsklædt med enkelte enebær. I hede. Skanseliste nr. 44. IV: "Salomons kapels nordre batteri" består af en græsbevokset jordvold med tilbagebøjede flanker, ca. 23 m lang, og 0,5 m høj. 2 kanonbænke. Front mod nord-vest. Brolagt.	Velplejet. Tilstanden opretholdes.
602	5033:97	236	Skanse. 1 m høj og 14 m lang, orienteret omtrent N – S. Antydning af flanke i S. Græsklædt. I hede.	Tilstanden opretholdes.
602	5033:50	233	Røse. 0,8 x 6 m. Græsklædt med enebær og gyvel. I hede.	Skal ryddes helt for opvækst og ligge hen i græs sammen med 5033:51.
602	5033:51	234	Røse. 1,0 x 10 m. Et 4 x 2 m stort, Ø-V vendt krater i toppen. Græsklædt med enebær og gyvel. I hede.	Skal ryddes helt for opvækst og ligge hen i græs sammen med 5033:50. Krateret kan fyldes op.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

75

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
602 605		215	Et område på ca.11,7 ha omkring Salomons Kapel, er udpeget til Kulturarvsareal om hvilket DKC. noterer følgende: <i>Bornholms eneste middelalderlige kystkapel ved helligkilde i tilknytning til naturhavn - Kapelhavn. Omkring ruinen af kapellet bopladslevn fra de fleste oldtidsperioder til og med middelalder, de fleste anlæg er dækkede af sandflugtslag.</i>	
602		139A	DKC. oplyser: Boplads og grav fra stenalderen. Undersøgt (udgravet) ved J. A. Jørgensen 1888. <i>Udgravninger i området omkring sb.139A-140 [lokaliteterne ikke afgrænset i forhold til hinanden, A 5727 måske herfra]. Benfløjte.</i>	Ikke lokaliseret.
602		139B	DKC. oplyser: 1884 - <i>Lidt østen for Kirkegaarden ses 3 smaa Firkanter; det er vel disse, som Lund betegner som "Munkevaaninger". Lidt til Nordøst findes Brolægninger, store Stendynger og smaa Sandhøje [sb.140]</i>	Ikke lokaliseret. Se kortbilag.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
602		140	<p>DKC. oplyser: L. Petersen 1884.</p> <p><i>Omtrent 200 Alen fra Kapellet [sb.139] ligger ligesom en hel "Gade", dvs. en meget ujævn Brolægning af tildels temmelig store Stene, omtr. 300 Alen lang og 10-20 Alen bred, i en lidt buet Linie; paa den mod Havet vendende Side er den skarpt begrændset, ind ad Landet til derimod mindre skarpt, og her gaar den undertiden over i en anden parallel Gade, der er meget kortere, men noget bredere; længere mod Nordøst ses endnu særskilt en større og flere mindre rundagtige Brolægninger. Efter et Melletrum paa omtrent 20 Alen begynder en ny Brolægning i samme Retning som den førstnævnte, men endnu mere ujævn og dannet af større Stene; den er omtrent 100 Alen lang og 20 Alen bred. Mellem denne Gade og Havet ses flere Sandhøje, som maaske ikke ere naturdannede. Det hele har rimeligvis engang været en bebygget Plads, og Brolægningerne have da tjent som Fundament for en Række Træboder, om det end ikke just, som Sagnet siger, har været "Sandvig By", der har staaet her.</i></p>	
602		140 A	<p>DKC. oplyser: L. Petersen 1884.</p> <p><i>Ved den førstnævnte Brolægnings sydlige Ende [sb.140] ses en stor Høj af Smaasten og Grus med sort Muld paa Toppen, omgivet baade mod Nord og Sydvest af fire mindre røseagtige Høje,.. Teksten fortsætter under sb. 140 B</i></p>	
602		140 B	<p>DKC. oplyser: L. Petersen 1884.</p> <p><i>,.. Teksten fortsat fra sb. 140 A ..og ovenfor den sidstnævnte [sb.140A] Brolægnings nordlige Ende findes atter en Høj af Grus og Sten, større end den sydlige og temmelig aflang.</i></p>	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
602/605		332	Vold af jord og sten. 1 – 1,5 m bred, 65 m lang, orienteret omtrent NNV – SØ. Sine steder op til 1,5 m høj og andre steder kun svagt markeret. Hist og her helt afbrudt og enkelte steder synes der at være 2 volde parallelt med hinanden. Ukendt alder og formål. Lyng- gyvel- og enebærklædt. I hede.	Bør holdes synlig.
602/603		333	Stenfyldt jordvold. Ca. 1 m bred, 0,3 m høj og 52 m lang, orienteret omtrent NV – SØ. Ukendt alder og formål. Den S-lige halvdel græs- og lyngklædt, den N-lige del overgroet med enebær mv. I hede.	Bør holdes synlig.
602/603		334	Stenfyldt jordvold. Ca. 1 m bred, 0,3 m høj og 30 m lang, orienteret omtrent NNV – SSØ. Ukendt alder og formål. Græsklædt. I hede.	Tilstanden opretholdes.
603	5033:52	250	Høj. 1,5 x 17 m. En noget hullet og ujævn overflade og et lavt krater i top. Græsklædt med enkelte gyvel og enebær. I hede.	Tilstanden fin og opretholdes.
603	5033:96	235	Høj. 0,8 x 14 m. Et spor, ØSØ - VNV, hen over højen. Lyngklædt. I hede.	Tilstanden opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
604		142	DKC. oplyser: <i>Allerede i Sommeren 1876 blev der her vist mig en Helleristning der blot bestod af en enkelt lille Fodsaalfigur, den saakaldte "Barnefod"; den blev kort efter forstyrret ved Granithugning. Efter en senere Meddelelse skal den dog ikke være ødelagt, men blot tildækket under en Affaldsdyng.</i>	Ikke lokaliseret.
604		143	DKC. oplyser: <i>Bemærket store Brandpletter med Ben, men ingen Potter eller Oldsager.</i>	
605		167	DKC. oplyser: <i>1824. Gave til Oldsagskommissionen fra Prins Christian Frederik (senere Christian 8.): depotfund fra slutningen af bronzealderen, bestående af en stor bøjlenål, en kraftig halsring, to armringer, hvoraf den ene er blevet repareret i bronzealderen, skiveformede hoveder fra to dragtnåle, tre celte samt yderligere nogle ringsmykker. Fundet er gjort under flyvesandet på et sted ved navn Hjortebjerg på Hammeren.</i>	
605/606	5033:43	247	Skanse, "Ørnevig" . 1 m høj og 15 m lang, orienteret omtrent Ø - V. Et hegn i afdelingsgrænsen fører hen over skansen. FM-sten på indersiden. Græsklædt. I hede. Skanseliste nr. 43. V: Skanse beliggende ved stisammenstødet indenfor "Ørnevig" vest for kyststien. Består af en lige 12 m lang græsbevokset jordvold, indtil 1 m høj, dog noget affladet. Front mod nordnordvest.	Fin tilstand som opretoldes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

79

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
606		141	DKC. oplyser: <i>Imellem Sandhøje, hvor Sandet var bortføget, fandtes 3 smaa Flintflækker.</i>	
			202- HAMMERSHOLM OG HAMMERSHUS	06.01.01 – Allinge-Sandvig sogn.
617 618 620 621 622 632		220	Kulturarvsareal om hvilket DKC. noterer følgende: <i>Hammersholm udgør Bornholms fundtætteste helleristningsområde på et markant højdedrag vest for Mødsebakke med vid udsigt over hele Nordbornholm. I området findes samtidige gravhøje, bopladsspor og agre. I foråret 2005 fandtes fordelt på 6 felter yderligere 18 skibsbilleder, 3 fodaftryk, 2 heste, 1 solkors samt talrige skålgruber. En stor del af området dyrkes intensivt.</i>	
625 628 637 638 641 645 655		211	Kulturarvsareal om hvilket DKC. noterer følgende: <i>Ærkebispeborg fra middelalderen anlagt i et stortset ubeboet område og vanskeligt dyrkbart terræn, hvilket har medvirket til enestående bevaringsforhold for tilkørselsveje, vandmølleanlæg og holdedamme. Hulveje og vandresservoir kan følges indtil 3 km SØ for borgen til Habbedamsgård i Olsker. I Sæne Havn findes muligvis bevaret tømmer fra middelalderlige havneanlæg.</i>	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
614	5033:196	336	Helleristning. Klippeknude, 3,5 x 2,5 m stor med 1 skåltegn på toppen. I NØ-delen af kratområde. I ager.	Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket.
614	5033:197	337	Helleristning. Klippeflade, 3,0 x 1,0 m stor, med 3 skåltegn. I N-delen af kratområde. I ager.	Vær opmærksom på at krat og at tørven ikke vokser ind over klippefladen.
614		338	Helleristning. Klippeflade, 2,2 x 1,1 m stor, med 1 svagt markerede skibe, som når næsten helt på tværs af fladen. Muligvis endnu et lille meget svagt markeret skib. Det hele dog noget usikkert. Der er muligvis kun tale om isskuringer, så derfor fredet den ikke i denne omgang. I N-delen (NV-delen) af kratområde. I ager.	Vær opmærksom på at krat og at tørven ikke vokser ind over klippefladen.
616		193	DKC. oplyser: <i>Boplads spor fra yngre romersk jernalder i form af kogegruber samt en stor portion uornamenteret keramik, et skår med pålagt liste, lerklining, hvæssesten og en orange glasflusssperle.</i>	Ikke lokaliseret.
617	5033:135	275	Røse. 0,3 x 4,5 m. En enkelt kirsebær på røsen. Græs- og kaprifolieklædt. I åben løvskov.	Kaprifolien holdes i ave. Ellers OK.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
617	5033:136	276	Skålstén. På vandreblok, 2,0 x 1,7 x 1,1 m stor ses 4 svagt markerede skåltegn. 1 på toppen, 2 på den skrå flade og 1 på siden i N. I åben blandet løvskov.	Tilstanden fin og opretholdes.
617	5033:137	277	Skålstén. På en jordfast vandreblok, 2,2 x 1,8 m stor, ses mindst 18 skåltegn. I åben blandet løvskov.	Tilstanden fin og opretholdes.
617	5033:138	278	Helleristning. På en klippeflade i jordhøjde, ca. 2 x 2 m stor, ses et skib (uden bagstavn). I åben blandet løvskov.	Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket.
617	5033:139	280	Skålstén. På en vandreblok, 1,6 x 1,3 x 0,85 m stor, ses på toppen, på stribe tæt sammen, 3 skåltegn. I åben blandet løvskov.	Tilstanden fin og opretholdes.
617	5033:140	281	Helleristning. På en klippeflade i jordhøjde, 3,0 x 2,5 m stor, ses i den SV-lige del, 1 skåltegn og en figur. En hegnspæl lige oven i klippefladen. I åben blandet løvskov.	Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket. Hegnet bør nok lægges uden om klippefladen.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

82

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
617		279	Helleristning. På en klippeflade i jordhøjde, 1,6 x 1,5 m stor findes muligvis et skib – svagt markeret og lidt tvivlsomt. Noget usikker. Fredes derfor ikke i denne omgang. I åben blandet løvskov.	Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket.
617 622			I området findes skyttegrave fra 2. verdenskrig.	Oplyst af Bornholms Museum, men slet ikke registreret endnu.
617 622		335	I området ses Oldtidsagre .	Ikke behørigt registreret.
618	5033:53	183	Helleristning. Klippeflade, 4,0 x 2,5 m stor, hvorpå, der på den mod NØ skrånende flade ses 14 skåltegn, siddende i en halvcirkel. I ager.	Der må ikke lægges marksten på klippefladen, og det skal indskærpes overfor forpagteren, at han skal holde sig længere borte med sine markredskaber. Helleristningerne bør evt. holdes opmalede. Opmaling eller genopmaling af helleristninger kræver dispensation fra Kulturstyrelsen.
618	5033:141	282	Helleristning. På en klippeflade, øverst på knuden, 2,0 x 0,5 m stor, ses 2 skåltegn. I ager.	Tilstanden fin og opretholdes. Helleristningerne bør evt. holdes opmalede. Opmaling eller genopmaling af helleristninger kræver dispensation fra Kulturstyrelsen.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

83

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
618	5033:142	216	Helleristning. Klippeflade, 4,0 x 2,2 m stor, med 2 skibe og 3 skåltegn. I ager.	Tilstanden fin og opretholdes. Helleristningerne bør evt. holdes opmalede. Opmaling eller genopmaling af helleristninger kræver dispensation fra Kulturstyrelsen.
619	5033:2	144	Høj, ”Annebjerg høj”. 2,0 x 20 m. Et 1,5 m dybt krater i toppen med slugt ud mod VSV. På et tidspunkt frihugget for træer, men nu i stedet totalt overgroet med meterhøje hindbær m.m.m., så ingen kan se højen. Enkelte træer. I åbent område, omgivet af gammel løvskov.	Lad spredte træer gro op igen, så den uønskede bundvegetation kan blive skygget bort. Indtil da, skal højen plejes, så den ligger hen med kort græs.
619	5033:122	263	Høj. 0,6 x 8 m. En stor sten i randen i SØ. Græsklædt med 2 store g 4 små træer, samt en del anden opvækst.	Tilstanden OK, men slørende opvækst fjernes og holdes nede. De store træer bør blive stående og resten ryddes.
619	5033:123	264	Høj. 1,0 x 10 m. Enkelte randsten hist og her, foruden en markant sten i Ø-foden. Græsklædt og bevokset med forskellige løvtræer. I mellemaldrende løvskov.	Tilstanden OK.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
619	5033:143	283	Helleristning. På en markant klippeblok, 1,5 x 1,0 m stor, som rager ca. 1,0 m op over terrænet, helt ud mod slugten i NØ (et stenbrud), ses på toppen 6 skåltegn. I åben blandet løvskov.	Tilstanden fin og opretholdes.
619	5033:144	284	Helleristning. På en klippekant, 3,0 x 0,5 m stor ses 1 skåltegn. I åben blandet løvskov.	Tilstanden fin og opretholdes. Men vær opmærksom på at tørven ikke vokser ud over klippen.
619	5033:145	285	Helleristning. På en stor klippeknode ud mod slugt, ses i en fure 2 skåltegn, men formentlig flere meget utydelige. I åben blandet løvskov.	Tilstanden fin og opretholdes.
619	5033:146	286	Skålsten. På en sten i skovbunden, nærmest trekantet af form, 1,5 x 1,1 m i fladen og 0,4 m over terræn, ses 1 svagt markeret skåltegn på toppen. I åben blandet løvskov.	Tilstanden fin og opretholdes.
619	5033:147	287	Helleristning. Klippeflade, 3,0 x 1,3 m stor, hældende mod NØ, med 7 skåltegn og et muligt skib. Tæt omgivet af hindbær.	Klippefladen holdes synlig, fri for slørende opvækst.
619	5033:148	288	Helleristning. Stor ØSØ-vendt klippeflade, 3,5 x 2,0 m stor, med 2 skåltegn. Tæt omgivet af hindbær.	Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
619	5033:149	289	Skålsten. En 2,5 x 1,5 x 0,5 m stor vandreblok, i hvis N-enden der ses 6 skåltegn. I åben blandet løvskov.	Tilstanden fin og opretholdes.
619		145	DKC. oplyser følgende: <i>En Firkant af store Stene, 6 x 5 Alen i Kvadrat, og Spor af en mindre Firkant vesten derfor. Jernalder. Sløjfet.</i>	Intet at se.
620	5033:54	251	Helleristning. Klippeflade, 5 x 2 m stor, med 2 skåltegn i N-enden og 1 i S-enden. I græsningsområde.	Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket.
620	5033:55	252	Helleristning. Lille klippeflade, 1,5 x 1 m stor, med 5 skåltegn hen over ryggen. I græsningsområde. <i>5033:55 har været efterlyst i årevis. Den har på fredningskortet været sat af i skovkanten ca. 50 m længere mod V, hvor den derfor, naturligvis, aldrig er blevet fundet. Fredningsbeskrivelsen passer, og afsætningen rettet til denne position.</i>	Klippefladen er ved helt at blive overgroet, og skal graves mere fri.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
620	5033:56	184	Helleristning. Kuplet klippeflade, 4,5 x 2,5 m stor, som rager 0,7 m over marken, hvorpå 35 skåltegn han over ryggen og 3 vanskeligt erkendbare skibe. Klippen fint afmærket med rød pæl. I græsningsområde.	Tilstanden fin og opretholdes. Helleristningerne holdes opmalede. Opmaling eller genopmaling af helleristninger kræver dispensation fra Kulturstyrelsen.
620	5033:57	210	Helleristning. På klippeflade, 11 x 8 m stor, ses 4 skåltegn midt for i V-siden og et solmærke i form af en rund, fordybning i klippen, 75 cm i diameter i S-enden. I græsningsområde.	Tilstanden opretholdes.
620	5033:150	290	Helleristning. Lille klippeflade i jordhøjde, 100 x 85 cm stor, med 1 skåltegn. I græsningsområde.	Klippefladen er ved helt at blive overgroet, og skal graves mere fri.
620	5033:151	291	Helleristning. Klippeflade, 7 x 5 m stor, 15 cm over terrænet, på hvilken der ses 1 stort og 2 små skåltegn. I græsningsområde.	Tilstanden opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

87

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
620	5033:152	292	Helleristning. På en flad klippeflade i jordhøjde, 3 x 3 m stor, ses i midten et hjortehoved (?). I græsningsområde.	Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket.
620	5033:153	293	Helleristning. Lille, nærmest rund klippeflade i jordoverfladen, 45 x 115 cm stor, hvorpå der ses 2 skåltegn. I græsningsområde.	Tørven skal holdes i ave, så den ikke vokser ind over klippefladen.
620	5033:154	294	Helleristning. Klippeflade, 3,6 x 2,8 m stor, hvorpå der ses 1 hjulkors, 2 heste, 6 til 7 skibe og flere skåltegn. Klippefladen fint afmærket med en rød pæl. I græsningsareal.	Tilstanden fin og bevares. Helleristningerne bør være opmalede. Opmaling eller genopmaling af helleristninger kræver dispensation fra Kulturstyrelsen. Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket. Skalk side 9 og 10.
620	5033:155	295	Helleristning. En mod NV hældende klippeflade, 4 x 4 m stor, hvorpå der på toppen sidder 17 skåltegn. Ned over fladen ses et skib og yderligere 3 skåltegn. I græsningsområde.	Fin tilstand som opretholdes.
620	5033:156	296	Helleristning. På en stor klippeflade 2,5 x 2,5 m stor, ses 2 skåltegn. I græsningsareal.	Hold øje med at tørven ikke vokser ind over klippen.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
620	5033:157	297	Helleristning. På en stor klippeflade NØ for krattet ses 4 skåltegn. I græsningsareal.	Se til at krattet ikke vokser ind over klippefladen, og tørven ikke heller.
620	5033:158	298	Helleristning. På en stor klippeflade, 1,6 x 1,1 m stor i jordoverfladen, ses 2 skåltegn og en P-formet figur. I græsningsareal.	Se til at tørven ikke vokser ind over klippefladen.
620	5033:159	299	Helleristning. Klippeflade, 3,5 x 1,1 m stor med 5 små skåltegn på toppen. En tidligere iagttaget pølseformet figur, lod sig ikke se ved besigtigelsen d. 5.05.10. I græsningsområde.	Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket.
620	5033:160	300	Helleristning. Klippeflade 2,5 x 2,5 m stor med 1 skib og 1 skåltegn øverst på fladen. I græsningsområde, med slåenkrat på NV-siden.	Slåenkrattet trænges bort fra klippefladen.
621	5033:161	301	Skålsten. Stor vandreblok i stendige, 2,5 x 2,0 x 1,3 m. På topfladen ses 3 skåltegn. I åben græsningsskov nær stendige.	Tilstanden fin og opretholdes.
622	5033:134	274	Helleristning. På en stor markant, højtliggende klippeflade, med storslået udsigt mod Ø og N findes 1 skåltegn. Klippefladen måler mere end 8 x 7 m. I overdrev.	Tilstanden fin og opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

89

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
624		147	<p>”Kirkegården”. Område hvor der er blevet fundet menneskeknogler. Gravplads?</p> <p><i>Pladsen kaldes fra gammel Tid "Kirkegaarden" og siges at have været brugt som saadan i Slottets Tid; der er ofte fundet Menneskeben ved Pløjning og Gravning, især ved Havens Udvidelse. Der er ogsaa Spor af 2 smaa Høje; men disse antages ikke at have været Gravhøje; paa den ene menes at have staaet et Hus. Det maa have været her, hvor de af Lund omtalte 4 Bøvtastene "paa Hammersholms Mark paa Kirkegaardsbjærgen" have staaet; men de synes næsten ganske at være glemte; kun en enkelt 80aarig Mand mener endnu at kunne dunkelt mindes saadanne Stene der.</i></p>	
626	5033:58	253	<p>”Vrangels Skanse”. Naturlig højning, men omformet og med tydelige rester af vold og grav mod N og Ø. Her ligger ejendommen ”Hammershøj”.</p> <p>Træbevokset.</p>	Tilstanden fin og opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
627	5033:116	221	<p>Vandmølleomt. Tomten af Hammersholm Vandmølle. Af synlige rester ses et 5 x 7 m stort stenfundament, sat af kløvede blokke.</p> <p>Fra midten af tomtens opstrømsside udgår en stenvold, der har delt åvandet i to løb.</p> <p>Møllerenden V for tomten er stensat over en strækning af 6 m langs rendens V-siden. I klippevæggen V for tomten, ses et nedslidt leje for mølleakslen.</p> <p>Vandløbets ringe fald viser, at der er tale om en underfaldsmølle.</p> <p>Møllen er anlagt i N-enden af en smal sprækkedal, 150 m S for gården ”Hammersholm”.</p> <p>I gammel blandet løvskov.</p>	Tilstanden opretholdes.
627	5033:124	265	<p>Dæmning - holdedæmning. Dæmning af jord og sten, ca. 45 m lang. I VSV udgår dæmningen fra en klippeknold og i regning at ØNØ. Strækningen er c. 20 m langt, ca. 1 m højt og 4 m bredt. Her afbrydes dæmningen over en strækning af ca. 5 m, hvor en nyere, dyb grøft er gravet igennem.</p> <p>Dæmningen fortsætter herfra mod NNØ og ender ved et gammelt, nu meget nedbrudt stendige. Den sidste strækning er 15 m lang ca. 1 m høj og 4 m bred.</p> <p>I gammel bøgeskov.</p>	Tilstanden opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

91

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
627	5033:125	266	Vejkiste – stenkiste. Kisten er sat af tilhuggede kvadrer og planker, med et skifte sten i højden. Lysning ved slug 60 cm bred og 60 cm høj, og lysning ved afgang 60 cm bred og 70 cm høj. Kisten er 2,8 m lang.	Tilstanden fin og opretholdes.
627	5033:126	267	Vejkiste – stenkiste. Kisten er sat af tilhuggede sten, med to skifter i højden. Lysning ved såvel slug som afgang, 45 x 45 cm. Kisten er 3,4 m lang.	
627		268	Lille hulvejsspor.	
630	5033:162	302	Helleristning. På klippeflade, 5,0 x 1,2 m stor, ses 2 tydelige og 2 utydelige skåltegn. Formentlig findes enkelte flere, ligeledes utydelige skåltegn. Fuldt synlig. I åben egeskov.	Tilstanden fin og opretholdes.
630	5033:163	303	Helleristning. På toppen af klippe, 1,8 x 1,1 m stor, ses 1 enkelt skåltegn. Fuldt synlig. I åben egeskov.	De buske der er ved at vokse ind over klippen holdes i ave. Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket.
631	5033:60	207	Helleristning. På en klippeflade, 5 x 2,5 m stor, ses 2 skibe, 3 kvindefigurer og 81 skåltegn. (Så mange skåltegn lod sig dog ikke se ved besigtigelsen d. 5.05.10). I græsningsområde.	Tilstanden fin og opretholdes. Helleristningerne bør holdes opmalede.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

92

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
631	5033:61	255	Helleristning. Lille flad klippe, 2,1 x 2,2 stor, med 2 skåltegn. I græsningsområde.	Tilstanden opretholdes, men tørven trænges tilbage fra klippen.
631	5033:164	304	Helleristning. På en klippeflade, 5,0 x 2,5 m stor, ses 3 skibe og 23 skåltegn. I græsningsområde	Tilstanden fin og opretholdes.
631	5033:165	305	Helleristning. På en klippeflade, 5 x 2,5 m stor, ses på den højeste del 4 skåltegn. I græsningsområde.	Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket.
631	5033:166	306	Helleristning. Større klippeflade, 4 x 2 m stor, med 8 skåltegn samt, på den frostsprængte, mod S skrånende flade også dele af et skib. I græsningsområde.	Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket.
631	5033:167	307	Helleristning. På en flad klippe, 2 x 1,2 m stor, ses 5 skåltegn og på en markant afrundet lille klippe 2,5 m SV herfor, endnu et skåltegn. Omgivet af tæt krat. I græsningsområde.	De to klippeflader hugges helt fra i slåenbuske og holdes synlige.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
631	5033:168	308	Helleristning. På en flad klippe i jordhøjde, 2 x 1,5 m stor, ses 2 skåltegn og en cirkel. I græsningsområde.	Tørven trænges tilbage. Ellers fint.
631	5033:169	309	Helleristning. På en flad klippe i jordhøjde, 2,2 x 1,5 m stor, ses 2 skåltegn. I græsningsområde.	Tørven trænges tilbage. Ellers fint.
631	5033:170	310	Helleristning. På en klippeknode, 2,5 x 2 m stor og som i VSV-enden rager ca. 1 m over terræn, ses på toppen 2 skåltegn. I græsningsområde.	Tilstanden fin og opretholdes.
631	5033:171	311	Helleristning. Lille klippeknode, 1,5 x 1 m stor, med 2 skåltegn. I græsningsområde.	Tørven trænges tilbage. Ellers fint.
631	5033:172	312	Helleristning. På en aflang, smal klippeknode, ses i V-enden 1 skåltegn. I græsningsområde.	Tørven trænges tilbage fra klippeknoten.
631	5033:173	313	Helleristning. På en klippeflade 4,5 x 1,5 m stor, ses 1 skåltegn med en langstrakt figur ud fra skålen og imod N. I græsningsområde.	Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
632	5033:62	209	Helleristning. På lav flad klippe, 2,7 x 1 3 m stor, ses 1 skib, 2 bueformede streger, som formentlig er skibe, et skåltegn i en ring og ca. 40 andre skåltegn. Mindre areal omkring klippefladen er hegnet fra, og stedet fint markeret med rød pæl. I dyrket mark.	Helleristningerne holdes opmalede. Tørven skal med mellemrum skræbes fra stenen. Fin tilstand som opretholdes. Opmaling eller genopmaling af helleristninger kræver dispensation fra Kulturstyrelsen.
632	5033:174	314	Skålsten. Sten, 2,0 x 1,7 x 0,7 m stor, med 5 skåltegn øverst på fladen. I kratområde.	Krat og buske holdes væk, så stenen stedse holdes synlig.
632	5033:175	315	Helleristning. På en flad klippe, 2 x 1,6 m stor, ses et skåltegn med 3 cirkler omkring. Den største cirkels diameter er 30 cm. Derudover ses mindst 18 skåltegn. I krat af gammel tjørn. I græsningsområde.	Stenen bør afmærkes med rød pæl, og holdes rensset for kolort. Helleristningerne bør holdes opmalede. Opmaling eller genopmaling af helleristninger kræver dispensation fra Kulturstyrelsen.
632	5033:176	316	Skålsten. Sten, 80 x 70 x 30 cm stor, med (ca.) 16 skåltegn. I kratområde.	Stenen holdes stedse synlig.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
632	5033:177	317	<p>Helleristning. På klippeflade, hvis centrale parti måler ca. 8 x 5 m, ses i NNØ-delen 2 skåltegn og i den VSV-lige del, 7 skåltegn. Yderligere 2 skåltegn på fladen 5 m Ø herfor.</p> <p>Klippefladerne her er ikke tilstrækkeligt undersøgt, så der vil formentlig dukke flere helleristninger op!</p> <p>I græsningsområde.</p>	<p>Tilstanden fin og opretholdes.</p> <p>Opmaling eller genopmaling af helleristninger kræver dispensation fra Kulturstyrelsen.</p>
632	5033:178	318	<p>Helleristning. Klippeflade i jordhøjde, 4,5 x 2,5 m stor, hvorpå der ses 3 skibe, spiralbåde, 1 linje og 10 skåltegn.</p> <p>Klippefladen fint afmærket med rød pæl.</p> <p>I græsningsområde.</p>	<p>Tørven trænges tilbage fra klippefladen.</p> <p>Helleristningerne holdes opmalede.</p> <p>Opmaling eller genopmaling af helleristninger kræver dispensation fra Kulturstyrelsen.</p>
632	5033:179	319	<p>Helleristning. På en klippeflade, 4 x 3,5 m stor, som rager 30 cm over terrænet, ses en aflang figur og 6 skåltegn.</p> <p>I græsningsområde.</p>	<p>Tilstanden fin og opretholdes.</p>
632	5033:180	320	<p>Helleristning. På klippeflade, 3,2 x 3,6 m stor ses 1 sæt fødder (størrelse 37), og 20 skåltegn – det ene skåltegn omkredset af en oval ring.</p> <p>I græsningsområde.</p>	<p>Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket.</p> <p>Helleristningerne holdes opmalede.</p> <p>Opmaling eller genopmaling af helleristninger kræver dispensation fra Kulturstyrelsen.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
632	5033:181	321	Helleristninger. Flad klippeflade i jordhøjde, 4 x 1 m stor med 3 skåltegn. Udenfor det nuværende hegn. I dyrket mark.	Der køres alt for tæt på klippefladen med landbrugsredskaber. Hegnet lægges 2 m uden om klippefladen, så den inddrages i græsningsområdet. Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket.
632	5033:182	322	Helleristning. På klippeflade i jordhøjde, 6 x 1,5 m stor, ses 19 skåltegn. Stedet ligger udenfor det nuværende hegn og helt ud i dyrket mark.	Der køres alt for tæt på klippefladen med skåltegnene med landbrugsredskaber. Hegnet flyttes 2 m uden om klippefladen, så den inddrages i græsningsområdet. Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket.
632	5033:183	323	Helleristning. På klippeflade, 2 x 2 m stor, ses 5 skibe, 1 buet linje, en agurklignende figur og 58 skåltegn. Stedet afmærket med rød pæl og indhegnet. I dyrket mark.	Helleristningerne holdes opmalede. Opmaling eller genopmaling af helleristninger kræver dispensation fra Kulturstyrelsen. Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket.
632	5033:184	324	Helleristning. På klippeknode i mark, 5 x 3,5 m stor, ses i Ø-delen 2 skåltegn, og i S-delen 1 skåltegn mere. Klippeknode i dyrket mark.	Løse marksten køres væk. Tørven holdes borte fra klippefladen.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

97

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
632	Fredes senere.	325	Helleristning. På lille klippeflade i dyrket mark, hvorpå der var blevet registreret 1 skåltegn. Ved besigtigelsen d. 5.05.10 var en sten fra marken blevet pløjet op og væltet ind over klippefladen, så ingen skåltegn længere kunne erkendes.	Stenen, samt øvrige løse sten fra klippefladen bør fjernes, så skåltegnet kan blive synligt. Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket. Bør derefter fredes !
632	5033:185	326	Helleristning. På klippeflade, omtrent midt i et større udyrket område, 4,5 x 2,5 m stor, ses 3 skåltegn. Område med træer og græs, midt i dyrket mark.	Løse marksten bør køres væk fra området.
632	5033:186	327	Helleristning. På to klippeflader i forlængelse af hinanden, afbrudt af en stribe jord, findes på den største (den N-ligste) som er 3 x 1 m stor, 5 skåltegn, og på den mindste (den S-ligste) som måler 1 x 1 m, 2 skåltegn. I dyrket mark.	Der køres alt for tæt på klippefladerne. Stedet skal afmærkes eller hegnes. Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket.
632	5033:187	328	Helleristning. På klippeflade, 2,5 x 1,5 m stor, ses 1 skåltegn. I dyrket mark.	Tørven trænges tilbage med mellemrum, så stenen ikke bliver dækket.
632	5033:188	329	Helleristning. På klippeknold, 2 x 2 m stor og som rager 30 cm over marken, ses 1 skåltegn. I dyrket mark.	Tilstanden opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

98

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
632		202	<i>Skålgrubesten iagttaget ved besøg på Stenbrudsgården Moseløkken. Stenen opviser 3 skålgruber og 3 streger. Stenen angives at stamme fra naboejendommen Hammersholm.</i>	Finn Ole Nielsen oplyser, at stenen er blevet taget ind på stenbrydningsmuseet.
636	5033:127	269	Brolagt vej. Et ca. 50 m langt stykke er synligt, men vejen er formentlig noget længere. Brolægningen er 3 m bred, med store kantsten lange Ø-siden og et stendige langs V-siden. I eng.	Tilstanden fin og opretholdes.
638		151	DKC oplyser (1884): <i>"Hesnak-Højene", 2 naturlige Kuller nær ved hinanden; paa den ene er der i ældre Tid gravet i Toppen, og det viser sig, at den her er som en almindelig Stenhøj; det vides ikke, om der er fundet noget. (Paa Marken der omkring er der ofte opløjet gamle Jærnsko, der formodes at være "studesko" fra Slottets tid).</i>	Ikke lokaliseret.
638		152	DKC oplyser: <i>"Pengebakken" synes at være en Gravhøj paa Toppen af en naturlig Sandbakke; der er gravet i den, men det vides ikke, om der er fundet noget, skjønt man kunde formode det af Navnet.</i> Synlig 1884. 1943 overpløjet.	Ikke lokaliseret.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
638		199	<p>DKC oplyser: <i>På et 1000 m2 stort område fandtes bål- og kogestensgruber samt stolpehuller fra yngre bronzealder. Desuden tydelige spor efter et forsvarsværk fra middelalderen.</i></p> <p><i>Siden 1991 er der blevet gravet ved Slotsgården (BMR 2040, sb. 199), i 1999 i Mølledalene i forbindelse med et kulturmiljø/naturgenopretningsprojekt (BMR 212, sb. 153, 187 og 204) og under samme sag i 2003 i Bryggerset i forbindelse med efterundersøgelserne omkring et usædvanligt detektorudslag. Den seneste undersøgelse blev ledet af Niels Engberg fra Nationalmuseet i samarbejde med Kjeld Borch Vesth.</i></p>	
638		270	<p>Omtrent midt i afdelingens V-del, S for Pengebakkeageren, en hulvej, orienteret omtrent SSØ – NNV, hvis N-ligste del går over i en vejdæmning hen over et lavt område. Længere mod N, N for Pengebakkeageren, og ud af vort område, ned mod Hammer Havn igen en hulvej.</p>	Tilstanden fin og opretholdes.
639	5033:63	256	<p>Kalkovn. Kalkbrænderi, midlertidig tildækket med grus. Fundamentet af en kalkovn ca. 7 x 11 m, ca 1,5 m højt. Desuden rester af 3 bygninger med tilknytning til ovnen. Det fredede område måler 50 m i N-S og 50 m i Ø-V med ovnens Ø-hjørne som centrum. 11 x 7 m stor, samt rester af 3 bygninger. Stedet undersøgt 1976 og ligger nu tildækket med jord.</p> <p>Inter at se på overfladen. Græsklædt.</p>	Tilstanden opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
645	5033:37	153	Hammershus Slotsruin med forværker, volde, grave, brolagte veje, mindestøtte og hvad andet denne fredning omfatter.	Plejes efter særlig plejeplan.
645	5033:111	222	Mølle- vejdæmning ved Hammershus Møllebæk. Dæmningen er orienteret N-S og måler ca. 160 m i længden, op til 30 m i bredden og er 6 m høj. Rester af stenopbygning ses på havsiden såvel øverst langs krone, som langs foden af dæmningens S-lige del. Dæmningens krone danner en 5 m bred kørevej. Indersiden græsklædt, ydersiden bevokset med buske og træer. I åbent græsningsområde.	Tilstanden fin og opretholdes.
645	5033:112	223	Mølle-dæmning ved Hammershus Møllebæk. Dæmningens totale udstrækning NV-SØ er ca. 50 m, største bredde 15 m, største højde over vandløbet ca. 4 m. Det opdæmmede areal har været ca. 30 x 80 m stort. Foruden det eksisterende gennemløb, har der antageligt været et mølleløb. På et plant terræn nedenfor dæmningen på N-siden har møllen formentlig ligget. Dammen er i dag retableret. Græsklædt. I åbent græsningsområde.	Tilstanden fin og opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

101

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
		204	DKC. oplyser: <i>I forbindelse med retablering af mølledæmning i Mølledalen ved Hammershus blev der foretaget en mindre prøvegravning i dæmningen, for at konstatere om den tidligere vandstand kunne iagttages og om der skulle være daterende fund i volden. I forbindelse med oprensning og rørlægning af bækken under dæmningen fremkom 3 kogegruber muligvis fra ældre stenalder samt en dybt nedbanket pæl.</i>	
645	5033:128	271	Vejkiste/stenkiste. Stenkiste er 3,5 m lang og sat af udkløvede sten. Lysning: 50 cm bred og 80 cm høj, med 2 til 3 skifter sidesten i højden samt overligger. Stensatte vejsider op til kisten i begge sider.	Tilstanden fin og opretholdes. Stenkisten ser lidt ny ud, men den er formentlig gammel nok. Evt. er den sat om i nyere tid.
645		272	Vejkiste/stenkiste. Stenkisten er 1,5 m lang og sat af udkløvede sten. Lysning: 60 cm i bredden og 35 cm høj af 1 skifte sten i højden samt overligger.	Tilstanden fin og opretholdes. Stenkisten ser ny ud. Den er formentlig bygget samtidig med at stien langs kysten er anlagt til glæde for turisterne.
645		169	DKC. oplyser: <i>Fund af hjortetaksøkse i løbegrav.</i>	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

102

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
645		187	DKC. oplyser: <i>Erik af Pommern hulpenning, fundet i en jordbunke nedenfor Blommetårnet på Hammershus. Mønten er præget 1405-20.</i> <i>Siden 1991 er der blevet gravet ved Slotsgården (BMR 2040, sb. 199), i 1999 i Mølledalen i forbindelse med et kulturmiljø/naturgenopretningsprojekt (BMR 212, sb. 153, 187 og 204) og under samme sag i 2003 i Bryggeret i forbindelse med efterundersøgelserne omkring et usædvanligt detektorudslag. Den seneste undersøgelse blev ledet af Niels Engberg fra Nationalmuseet i samarbejde med Kjeld Borch Vesth.</i>	
			208 - BRYGGEHØJ	06.01.01 – Allinge-Sandvig sogn.
680	5033:4	131	Høj, "Bryggehøj". 2,5 x 28 m. Sænkning i midten, næsten til bunds i højen, og med en stor slugt ud mod SØ. En del ege og brombær på højen. I gammel egeskov.	Tilstanden opretholdes.
			203 - SLOTSLYNGEN	06.01.01 - Allinge-Sandvig sogn. <i>Undtagen 5033:190, som er noteret i 06.01.16 – Rutsker sogn.</i>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

103

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
650	5033:193	231	Stenkreds. 5 m i diameter med 9 sten i kredsen. Ikke ganske tydelig og markant. Inden for kredsen i SV-lig del ligger en 90 x 60 cm stor sten. Græsklædt, i skov af eg, fyr enebær mv.	Tilstanden OK. <i>Fr.nr. 5033:101 blev ændret til 5033:193 okt. 2010.</i>
651	5033:76	257	Brolagt vej. Brolægningen er 4 m bred og afdækket over en strækning af 30 m. I forlængelse af brolægningen i mod NV forløber en hulvej. I gammel egeskov.	Det brolagte vejstykke er fint og tilstanden opretholdes. Hulvejen skal frihugges og tydeliggøres.
652/658	5033:121	261	Dæmning. 32 m lang, 2 m høj og 6 m bred, orienteret VSV-ØNØ. Omtrent i midten, en 4 m bred gennemgravning, hvor vandet nu passerer. De sten der ses her, er antagelig rester af en stenkiste. Langs opstrømssiden (SSØ-siden) forløber det senere anlagte stendige/fredskovsdige, som tillige er sogneskel. I VSV-enden er de sidste ca. 4 m af dæmningen før landfæstet bortgravet. Græsklædt med enkelte træer. I gammel løvskov.	Tilstanden fin og opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

104

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
652, 654 657, 658 659		189	Hulvejsspor. På begge sider af asfaltvejen, ”Slotslyngsvej”, på begge sider af ”Ålekistebro”, i afdelingerne 652, 654, 657, 659, såvel som på tværs i afd. 658 findes adskillige hulvejsspor. Se opmåling af Poul Simonsen fra 1946 og 1947. I gammel egeskov.	Flot. Tilstanden opretholdes. Se Poul Simonsens opmåling fra 1946.
654	5033:5	154	Bautasten. 80 x 85 ved grunden og 125 cm høj, idet toppen er slået af for længe siden. I blandet løvskov ud til sti.	Fin tilstand som opretholdes.
654		181	DKC. Oplyser følgende: <i>Udsmidslag stenalder m.m..</i>	Ikke lokaliseret. Afsætningen usikker.
655	5033:45	249	Skanse. En ca. 35 m lang, let buet jordvold med flanger i begge ender, orienteret omtrent N – S. Skansen er 4 – 5 m bred og 1 m høj, idet midterpartiet dog er noget lavere. Forsiden mod V går i et med skrænten. De mange sten og murværk i N-enden, er rester efter et hus. I gammel skov.	Tilstanden opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

105

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
660	5033:189	330	<p>Mindesten - fragment af ledstolpesten. Firkantet udkløvet sten, omtrent 40 x 45 cm i fladen og 55 cm høj. På siden, som vender mod Ø, ses indhugget:</p> <p style="text-align: center;">N . M . HOLMS MINDE 1890 ***</p> <p>På siden, som vender mod S, et jernhængsel. Stenen er opsat i vejrabat i forbindelse med et stendige.</p>	<p>Tilstanden fin og opretholdes.</p> <p>Stenen er til minde om Findedalsgårdens daværende ejer, Niels Martin Holm, som omkom ved en arbejdsulykke i lyngen i 1890.</p> <p>06.01.01 - Allinge-Sandvig sogn.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
734 og udenfor	5033:190	224 <i>i Rutsdker sogn</i>	<p>Mølledæmning. Dæmningen, som ligger dels på statens grund, og dels på naboens grund, er ca. 40 m lang, orienteret omtrent NV – SØ.</p> <p>Den SØ-lige del af dæmningen, uden for skovens jord, og til vandløbet, er 26 m langt, ca. 4 m bredt og op til 1,25 m højt nærmest vandløbet, hvor den er højst. Hvor vandløbet passerer dæmningen, er denne afbrudt over en strækning på 4 m. Fra gennemløbet og til skellet til skovens jord, findes stadig en 4 m lang strækning af dæmning beskrevet som ovenfor. På hele strækningen til skellet, har dæmningen været beklædt med sten på opstrøms side, hvoraf flere sidder tilbage.</p> <p>Skellet, som også er sogneskel, er et stendige, der er bygget tværs hen over dæmningen.</p> <p>På skovens jord, NV for skellet, ses den resterende 10 m lange strækning af dæmningen. Den er her ca. 3 m bred, 0,75 m høj og med stensætning på begge sider.</p> <p>Helt i NV-enden, en vejkiste/stenkiste på tværs gennem dæmningen. Kisten er 3 m lang, 45 cm bred, 30 cm høj af et skifte sten i højden. Kun de 3 midterste dæksten sidder tilbage – det hele fuldt synligt.</p> <p>I gammel bandet løvskov.</p>	<p>NB! SNS del af mølledæmningen (den NV-lige del) ligger i afd. 734, i 06.01.01 – Allinge-Sandvig sogn. Resten (den SØ-lige del) ligger uden for vort areal i 06.01.06, Rutsker sogn.</p> <p>Tilstanden fin og opretholdes.</p> <p>06.01.06 – Rutsker sogn.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

107

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
			209 - BORRELYNGEN	06.01.05 – Olsker sogn.
686 687 688		229	Kulturarvsareal om hvilket DKC. noterer følgende: <i>Helleristningsområde med mange gravhøje og bautasten. Mange af fortidsminderne, der registreredes allerede i 1820, findes endnu bevarede. I 1883 fandtes nær Blåholt Hus de første skibsbilleder på Bornholm. Flere gravhøje som ved Knægten kan dateres til perioden, men ellers har vi endnu intet kendskab til den samtidige bebyggelse. Fossile agre ved Blåholt Skov er ikke forsøgt dateret. Størstedelen af området dyrkes intensivt.</i>	Den Ø-lige del af afd. 686 og 687, samt hele afd. 688, altså området Ø for den omtrent N-S gående sprækkedal, udgør den V-lige del af det samlede kulturarvsareal.
686	5033:103	189	Helleristning. På en mod NNØ hældende klippeflade der måler 2,6 x 1,9 m, ses et drageskib og en mindre båd. I græsmark.	Tørven omkring klippen trænges med mellem tilbage.
686	5033:129	274	Helleristning. På en mod NNØ hældende klippeflade der måler 3,2 x 1,5 m, ses på den V-lige del, en svag aftegning af et skib og et skåltegn. Vanskeligt at erkende. I græsmark.	Tørven omkring klippen trænges med mellem tilbage.
686	5033:130	275	Helleristninger. På en mod NNØ hældende klippeflade, 2,8 x 3,8 m stor, ses på den højst liggende del 6 skåltegn. I græsmark.	Tørven omkring klippen trænges med mellem tilbage.
686		13	DKC. oplyser: <i>En firkant af meget store sten, 4 x 4 alen i kvadrat. – Sløjfet.</i>	Ikke lokaliseret.
686		14	DKC. oplyser: <i>En mindre stengrav. – sløjfet.</i>	Ikke lokaliseret.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

108

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
686			Gammel smedje.	
687	5033:64	20	Røse. 0,5 x 6 m, med en næsten komplet randstenskæde. Stenfyldt overflade. I midten et krater 0,5 x 1 x 1 m stort. Hegn hen over V-foden. Græs- og blåbær. I gammel egeskov.	Flot plejet. Tilstanden opretholdes; MEN hegnet skal sættes 2 m uden for højfoden.
687	5033:65	243	Røse. 0,7 x 10 m, med en næsten komplet randstenskæde. På toppen ses et par store og en del mindre sten. Græs- og blåbær. I gammel egeskov.	Flot plejet. Tilstanden opretholdes.
687	5033:66	244	Røse. 0,8 x 7 m, med en næsten komplet randstenskæde. I toppen et mindre krater. Græs-, lyng- og blåbærklædt. I græsningsareal.	Flot plejet. Tilstanden opretholdes.
687	5033:67	245	Røse. 0,3 x 4 m, med en næsten komplet randstenskæde. Et meget lille krater i toppen. Røsen ligger lige i 5033:68's V-fod. Græsklædt. I græsningsareal.	Flot plejet. Tilstanden opretholdes.
687	5033:68	246	Røse. 2,5 x 18 m, med en næsten komplet randstenskæde. I toppen et 1 x 3 x 4 m stort krater. Græs- og blåbærklædt. I gammel egeskov.	Fin tilstand som opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

109

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
687	5033:69	247	Helleristning. Lille flad klippe, 150 x 55 cm stor, med ca. 10, svagt markerede skåltegn. I græsningsareal.	Græstørven er ved at vokse ind over klippefladen. Den skal trænges tilbage og holdes der.
687	5033:70	248	Røse. 0,5 x 9 m. En stor del af randstenene tilbage. Græs- og blåbærklædt. I græsningsområde.	Fin tilstand som opretholdes.
687	5033:71	249	Røse. 0,4 x 6 m, med en næsten komplet randstenskæde. På toppen ses 2 sten. Græs- og blåbærklædt. I græsningsområde.	Fin tilstand som opretholdes.
687	5033:72	250	Bautastene på røse. På en røse, 0,2 x 8 m stor, som har randsten næsten hele vejen rundt, står bautastenen ” Knægten ” samt en anden, mindre bautasten. ”Knægten” måler 65 x 65 cm ved foden og er 210 cm høj. Den lille bautasten, som hælder svært bagover, måler 70 x 20 cm ved foden og er 80 cm høj. Græsklædt. I græsningsareal.	Fin tilstand som opretholdes, bortset fra at den lille bautasten trænger til at blive rettet op. Sten, der indgår i fortidsmindekomplekser, og enkeltstående fortidsmindefredede sten, som fx bautasten og skåltegnsten, må ikke graves frem, rejses eller flyttes uden tilladelse fra Kulturstyrelsen. Kontakt KUAS, for at få det gjort.
687	5033:73	251	Røse. 1,5 x 12 m. Et 1,5 x 3 x 2 m stort krater i toppen og ud gennem højsiden i N. Enkelte synlige randsten i Ø-foden. Græs- og blåbærklæde, med enkelte ege. I græsningsområde.	Fin tilstand som opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

110

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
687	5033:74	23 B	Røse. 0,5 x 6 m med fin randstenskæde. Græs- og blåbærklæde. I græsningsområde.	Fin tilstand som opretholdes.
687	5033:98	252	Røse. 0,4 x 6 m, med en næsten komplet randstenskæde. Mindre krater i top, hvor der ved siden af ses en stor sten. Græsklædt. I græsningsområde.	Tilstanden fin og opretholdes.
687	5033:99	23 A	Røse. 0,5 x 6 m. Overfladen noget beskadiget. Den NØ-lige tredjedel helt borte i stenbrud. Enkelte randsten. På toppen 2 store sten. Græs- og blåbærklædt. I græsningsområde.	OK. Tilstanden opretholdes.
687		21	DKC. oplyser: <i>En Høj med store synlige Randstene, ellers mest Jordhøj, 40 Alen i Diameter; der er gravet et stort Hul i Toppen.</i>	Ikke lokaliseret.
687		22	DKC. oplyser: <i>Tre Røser lidt vest for forrige [sb.21] Høj.</i>	Ikke lokaliseret.
687		24	DKC. oplyser: <i>En staaende Bøvtasten paa en Røse, 3 Alen høj, og en mindre omfalden Sten. To eller maaske flere Røser tæt vesten for.</i>	Ikke lokaliseret.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

111

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
688	5033:75	255.	Helleristning. Øverst oppe på klippekoldens SV-del, helt på toppen på en S-vendt kant, ses 6 skåltegn. En m Ø herfor yderligere 2 skåltegn. Klippen er meget ru, og skåltegnene derfor utydelige. Klippekoldene er slåenbevoksede. I græsmark.	Slåenbuskene holdes i ave så klippen er let tilgængelig.
688	5033:131	276	Helleristninger. På en klippeflade, 2,6 x 1,5 m stor ses 35 skåltegn. 5 m ØSØ herfor, på en 1.0 x 0,75 m stor klippeflade, yderlig 2 skåltegn. Lidt græs og den del slåenbuske omkring.	Slåenbuskene holdes i ave, så klippefladerne kan ses.
688	5033:132	277	Helleristninger. På den N-ligste del af klippekolden, på en markant klippeflade, 190 x 60 cm stor, ses 4 skåltegn. Græs og buske omkring.	Buskene holdes i ave, så klippefladen fremstår tydeligt.
688	5033:100	241	Røse. 0,5 x 8 m. Enkelte randsten. På toppen ses en del store sten. Græsklædt. I blandet løvskov.	Tilstanden fin og opretholdes.
688		278	Hulvej. Græsklædt. I blandet løvskov.	Tilstanden OK og opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

112

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
688		232	DKC. oplyser: <i>I projekt Undersøgelse af Bornholms middelalderlige landbebyggelse afdækkedes bebyggelsespor fra 16-1700-tallet og frem i 2 faser med hver sit stuehus. Der fandtes et 1200-tals stentøjsskår og indicier i det ældste gulvlag af en ældre bebyggelse, men denne blev ikke fundet.</i>	
			211 - ØSTER BORREGÅRDS SKOV	06.01.06 – Rutsker sogn.
736	5033:133	219	Mølledæmning. Lav jorddæmning, orienteret Ø – V, med rester af stensætning på begge sider. Ø for det nuværende gennemløb ses et gammelt, nu udtørret løb. Fra landfæstet i V til det nuværende gennemløb er der 12 m. Fra det nuværende gennemløb til det udtørrede løb er der 5 m, og resten af strækningen til landfæstet i Ø er der 8 m. Den samlede udstrækning inkl. gennemløb er 27 m. Dæmningen er 4 m bred og største højde er 1 m. Møllen menes at have stået ved det nu udtørrede løb. Henligger i skov.	OK, tilstanden opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

113

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
737 738		220	Oldtidsagre – terrassekanter. I størstedelen af den S-lige del af afd. 737 ses terrassekanter, som strækker sig ind i den Ø-lige del af afd. 738.	Jernaldermarkerne bør måles på.
			205 – AREALER VED VANDMØLLEVEJ	<i>06.01.06 – Rutsker sogn.</i>
675	5033:77	201	Mølle-dæmning. Ca. 15 m lang, orienteret omtrent SSV – NNØ, 6 m bred og 2 m høj, stensat på begge sider, om end stensætningen er noget miserabel på opstrøms side. Midt for opstrøms side, et nyere betonstemværk, bag hvilket dæmningen er noget forgravet og hvor der mangler meget jord. Midt for på nedstrøms side ses en stenkiste af kampesten med en lysning på 60 x 60 cm. Helt overgroet med ung ahorn. I gammel blandet løvskov.	Dæmningen holdes synlig.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

114

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
675	5033:95	200	Køredæmning. 50 m lang, 2 m bred og 0,5 m høj, orienteret Ø-V. 10 m fra V-enden, et 0,5 m bredt gennemløb, hvori der har siddet en nu, ødelagt, vejkiste/stenkiste. Dæmningen er blevet anlagt for at fremføre et tipvognsspor , et spor som dog aldrig færdiggjort. Urteklædt, med enkelte træer. I gammel blandet løvskov.	Dæmningen bør stedse holdes synlig.
			206 - DEL AF RINGEBAKKERNE	<i>06.01.06 – Rutsker sogn.</i>
676			Ingen fortidsminder.	
			213 - TULEBORG	<i>06.01.06 – Rutsker sogn.</i>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
741	5033:80	204	<p>Teksten i FFF Vandmølle dæmning. Af den oprindelige stenbefæstede jorddæmning er næsten kun stenene tilbage. Længde ca. 40 m, bredde ca. 1 m og højde ca. 1 m. I skov.</p> <p>*** Nyberejsningstekst *** (Finn Ole Nielsen) Mølle dæmning, hvoraf kun stenene er tilbage er identisk med naturligt stengærde. Tæt N herfor derimod rest af vandmølle 5033-ay</p> <p>Stendiget er nu indtegnet på vort skovkort, og ligger (efter min bedste overbevisning) nogenlunde parallelt med det N-lige skel, ca. 25 m S for dette. Den rest af vandmølle Finn Ole Nielsen refererer til som 5033-ay, tager sig ud som en flade i skovbunden ved vandløbet, N for dette og på højre bred, som jeg husker det. Syldsten eller andet husker jeg ikke at have set, og om den ligger på vort areal er jeg usikker på.</p>	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

116

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
741	5033:81	205	<p>Mølledæmning, med dam på S-siden. Orienteret ØNØ – VSV. 37 m lang, 2 m høj, 5 m bred med en 2 m bred krone.</p> <p>I ØNØ-enden et gennemløb, 1,4 m bredt med stensatte sider i 1 meters højde, og 4 m langt, i retning SSØ-NNV.</p> <p>Sti hen ad dæmningen og bro over gennemløbet.</p> <p>Træbevokset. I gammel blandet løvskov.</p> <p>Tekst i FFF.</p> <p>Vandmølledæmning. Jordvold stensat i opstrøms side. Længde ca. 35 m, bredde ca. 3 m og højde ca. 1,5 m. I skov.</p> <p>*** Nyberejsningstekst ***(Finn Ole Nielsen)</p> <p>Mølledæmning i skov, 2 x 35 (NØ-SV) x 4 m. Endnu i brug. Mølledam på S-siden. <i>Pålagt ½ men ovenpå 6 .. dæmning.</i></p> <p>I forbindelse med restaurering pålagt granit skærver ??.</p> <p>Oprindelig stensætning kun svagt synlig på N-del.</p> <p>Gammelt gennemløb ikke synligt. Nyt gennemløb ved dæmningens Ø-side. 2,5 m bredt, 6 m langt(SSØ-NNV) 1,25 m dybt. Stenlagte sider af granitsten. Reguleret fald ved trapper og sten i bunden af vandløbet. Nye afløb er gravet ind i oprindelig åbrink. Ved SV-siden henligger en endnu ikke fjernet jorddyng fra restaureringen. N for SV-enden er der en stærk okkerudskillelse ud i bækken. N for den stensækning har der samlet sig en jorddyng.</p> <p>Spadseresti fører over dæmningen Bevoksning langs S-siden, gammel elm, el, bøg og kirsebærtræer på N-siden.</p>	Slørende opvækst, især på dæmningens inderside fjernes og holdes nede. Gammelt kvas fjernes fra gennemløbet.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

117

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
741	5033:88	160	<p>Mølledæmning. 25 m lang, orienteret Ø – V, 3 m bred og 1 m høj. Rester af stensætning på begge sider, i S-siden dog kun i Ø-delen. Åbent gennemløb lidt Ø for midten.</p> <p>Bregne- og urteklædt med enkelte træer. I frodig mellemaldrende blandet løvskov.</p> <p>Tekst i FFF: Mølledæmning. 22 m lang og ca. 0,9 m høj, lavest på midten. Oprindelig bredde ca. 2 m; nu sammensunken og ca. 3 m bred. Ved den vestlige side et 4 m bredt og indtil 0,5 m dybt gennembrud. Stensætning både på nord- og sydsiden.</p> <p>*** Nyberejsningstekst *** (Finn Ole Nielsen) Mølledæmning, 0,9 x 22 m(ØV) x 2-3 m. Lavest på midten. Ca. 2 m bred men sammensunken og fremstår som 3 m bred. Åbent gennemløb lidt Ø for midten. Ved V-siden 4 m bredt og indtil ½ m dybt gennembrud. Stensætning både på N og S-siden. I S kun synlig på Ø-delen. Bevokset med el, elm, ask og lidt hyl. Underbevoksning af vedbend, bregne, tjørn, lidt kaprifolie og brombær. Matr.nr.103 a Ejer: Vang Granit A/S Industrivej 14 3700 Rønne</p> <p>Ejer er ikke orienteret. Ejer bør også forespørges om evt. rydning.</p> <p><i>MEN - NB. Der er altså os, og ikke Vang Granit der ejer dæmningen!</i></p>	Holdes synlig

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

118

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
			SKOV 207, 210, 212 og 213	
			207 - AREALER VED STAMMERSHALLE	06.01.07 – Rø sogn.
			<p>Jeg har ved 2 lejligheder – sidst tirsdag d. 7.04.10 under gode vejr- og vegetationsforhold – eftersøge de to røser, 5034:23 og 24.</p> <p>Jeg mener de begge er gået til - den ene helt og den anden muligvis kun delvist - ved anlæggelse af den cykelsti der er blev etableret for år tilbage.</p> <p>Jeg havde Finn Ole Nielsen, Bornholms Museum, med d. 7.04.10, og han er enig med mig i, at fredningerne bør ophæves.</p> <p>For god ordens skyld skal jeg nævne, at tilsynet mener de har kunnet lokalisere røserne (maj 2009), og tilmed vist mig hvor de var, og hvad de mente. Men jeg fastholder mine og Finn Ole Nilsens seneste iagttagelser – røserne er væk og fredningerne ophæves.</p>	
677	(5034:23)	99	<p><i>Tidligere beskrevet som:</i></p> <p>Røse. 0,25 x 4 m. Krater i top, 0,4 x 2 m. stort. <i>Ikke længere erkendbar efter anlæggelse af ny cylersti.</i></p> <p><i>Krat og løvskov.</i></p>	<i>Fredningen ophævet.</i>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

119

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
677	(5034:24)	100	<i>Tidligere beskrevet som:</i> Røse. 0,3 x 6 m. Krater i top 0,6 x 3 m stort. <i>Ikke længere erkendbar efter anlæggelse af ny cylersti.</i> <i>Krat og løvskov.</i>	<i>Fredningen ophævet.</i>
			210 - RØ PRÆSTESKOV	06.01.07 – Rø sogn.
730	5134:26	157	Mølledæmninger. Den øverste dæmning er ca. 20 m lang, 5 m bred og 1 m høj, orienteret omtrent N – S, har opstemt vandet i en nu udtørret, ca. 30 x 60 m stor, mølledam. Dæmningen er afbrudt over en strækning af 4 m omtrent i midten. Ca. 25 m mod NV, længere nede ad bækken, endnu en dæmning, ca. 20 m lang, 4 m bred og 0,5 m høj, orienteret omtrent NNØ – SSV. Også denne er afbrudt over en strækning af 4 m omtrent i midten. Anlægget omfatter de to dæmninger, mølledammen bag den øverste dæmning samt en stenrække, langs med bækken på SV-siden og et svagt markeret sten- eller jorddige langs bækken på NØ-siden – begge på strækningen mellem de to dæmninger. I gammel askebevoksning med en del ung ahorn.	Tilstanden opretholdes.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
730		184	<p>Oldtidsagre. Terrassekanter og jordvolde som afgrænser markflader, i hele skovens S-lige del. Se opmåling fra 1960.</p> <p>I gammel ask, eg mv. med undervækst af ung ahorn, elm m.v.</p>	Særdeles følsomt overfor kørsel og skovning., som kun bør finde sten når jorden er bæredygtig og med stor hensyntagen til agrene.
			212 - AREAL VED BOBBEÅ	06.01.07 – Rø sogn.
740	5135:41	159	<p>Skanse. Ca. 30 m lang jordvold, orienteret VNV-ØSØ, 3 m bred og 1 m høj.</p> <p>Græsklædt med enkelte træer.</p> <p>Vort matr. nr. hedder 108 fa.</p> <p>Om skansen rent faktisk ligger på vor matrikel, i skellet eller på arealet N herfor, matr. 117, kan jeg ikke afgøre.</p>	<p>Særdeles velplejet, sådan bør alle øvrige skanser på vores arealer se ud !</p> <p>Denne skanse indgår åbenbart i amtets (nu forhåbentlig kommunens plejeplan)</p>
740		59	<p>DKC. oplyser: <i>Paa Brinken ned imod Bobbeaaen synes at ligge en Stenhøj, kredssat med nogle Stene, og 3 noget større Stene ovenpaa; men flere store Stene ligge spredte der omkring, og det hele er maaske en Naturdannelse.</i></p>	Ikke lokaliseret.
740		59A	<p>DKC. oplyser: - <i>Lidt vestenfor [sb.59] synes at være et Par lignende Høje [sb.59A] og en omfalden Bavgasten [sb.59B] (?)</i></p>	
740		59B	<p>DKC. oplyser: - <i>Lidt vestenfor [sb.59] synes at være et Par lignende Høje [sb.59A] og en omfalden Bavgasten [sb.59B] (?)</i></p>	

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

121

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
740		126	DKC. oplyser: <i>Boplads fra stenalder. Kogegruber. Fund af to stk. ertebøllekeramik, to stk. snorekeramik og afslag af kugleflint og import flint.</i>	
740		179	Hulvejsspor. 4 markante spor orienteret NV – SØ. I gammel bøgeskov.	
740		241	Hele arealet indgår i et KULTURARSAREAL, om hvilket DKC. noterer: <i>Gravfelt med ubrændte grave fra yngre romersk jernalder placeret i en strandvold af rullesten. Flere af gravene er efterladte som såkaldte kraterrøser efter endt undersøgelse. Oprindelige har gravene kun været markeret som lave stenhøje. Gravene er placeret i en naturhavn, hvor Bobbeåen samtidigt har markeret herredsgænsen mellem nordre og østre herred. Øst for gravene findes to naust-lignende anlæg og vest for findes der i tilknytning til Bobbebro et af de største og bedst bevarede hulvejssystemer, der kendes fra Bornholm.</i>	<i>Kulturarvsarealet er registreret i : 06.04.05 – Østerlars sogn.</i>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

122

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
			214 – SALENE	06.04.05 – Østerlars sogn.
			Se opmåling.	
760	5135:5	85	<p>I 1880 gjorde lærer J. A. Jørgensen opmærksom på denne forekomst af røser, hvorom DKC oplyser følgende:</p> <p>Gravplads ved Salene Bugten. <i>Det er Voldgrave, det vil sige Stendynger i Form af en cirkelformet Stenvold inden for hvilken Graven saa findes. Disse Grave indeholde ubrændte Skeletdele fra den ældre Jernalder. Gravpladsen blev i Sommeren 1880 undersøgt af Kammerherre Vedel og mig og Beretningen herom findes i en af mig til Museet indsendt beskrivelse af den Slags Grave.</i></p> <p>Ejeren indvilligede i en frivillig fredning, som blev tinglyst 17. august 1894.</p> <p><i>Et stykke strandmark, ca. 36,5 x 106 m, med 13 større og mindre røser, en af dem 12-13 m i tværmål.</i></p>	<p>Alle røserne ligger på stranden – en strand bestående af vandslebne, afrundede hånd- til mere end hovedstore sten.</p> <p>Den 11. juni 1980 blev arealet målt op, og der blev i alt registreret 33 anlæg – løbenr. 1 til 33.</p> <p>I december 1994 blev der foretaget en omtinglysning. Hvert anlæg fik sit eget fredningsnummer, og senere også sit eget sb.nr.</p> <p>Ved den lejlighed blev 6 af de 33 røser ”kasseret” som fredningsværdige.</p> <p>I alt 27 anlæg fik tildelt et fredningsnummer, incl. en senere registreret hustomt (5135:80).</p> <p>De 6 ”kasserede” røser fik tildelt sb.nrr.</p>

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

123

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
760		241	Hele arealet indgår i et Kulturarvsareal , om hvilket DKC. noterer: <i>Gravfelt med ubrændte grave fra yngre romersk jernalder placeret i en strandvold af rullesten. Flere af gravene er efterladte som såkaldte kraterrøser efter endt undersøgelse. Oprindelige har gravene kun været markeret som lave stenhøje. Gravene er placeret i en naturhavn, hvor Bobbeåen samtidigt har markeret herredsgrænsen mellem nordre og østre herred. Øst for gravene findes to naust-lignende anlæg og vest for findes der i tilknytning til Bobbebro et af de største og bedst bevarede hulvejssystemer, der kendes fra Bornholm.</i>	
			Beskrivelserne er grundlæggende tinglysningsteksterne, (Margareta Bekmose 1994), dog rettet lidt der hvor jeg så noget andet (sept. 2004).	
760		389	Røse. 0,3 x 4 m.	<i>Kasseret som fredningsværdig ved Margareta Bekmoses gennemgng før tinglysning.</i>
760	5135:55	343	Kraterrøse. 0,25 x 9 m. Krateret ca. 0,7 m dybt med en diameter på 2,5 – 3 m. Hele NØ-delen dækket af brombær.	Ryddes helt og holdes synlig.
760	5135:56	344	Stenlægning. 4 m i diameter. Ganske flad, men fremtræder som koncentriske ringe. En lille ask i S, og med brombær i NNØ. Ellers synlig.	Ryddes helt og holdes synlig.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

124

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
760	5135:57	345	Kraterløse. 0,2 x 6,5 m. Krateret ca. 0,75 m dybt med en diameter på 2 m. Hele den S-lige del overgroet med brombær. Resten synlig.	Ryddes helt og holdes synlig.
760	5135:58	346	Stenlægning. Ca. 4 m i diameter. Fladt, med krater, ca. 0,2 m dybt og ca. 1,5 m i diameter. Større sten i volden. Fuld synlig.	Tilstanden opretholdes.
760	5135:59	347	Kraterløse. Ca. 0,2 x 4,5 m. Beskadiget på grund af nyere omflytning af stenene. Krateret, der er ca. 0,7 m dybt, er ved ødelæggelsen blevet udvidet mod NV. Fuld synlig.	Tilstanden opretholdes.
760	5135:60	348	Stenlægning. Flad, 3,5 m i diameter, med et 0,1 m dybt krater i top. Helt overgroet med brombær, så røsen ikke ses.	Kan ikke ses som det er. Ryddes og holdes synlig.
760	5135:61	349	Stenlægning. 6 m i diameter. Fald, med 0,45 dybt krater. Helt overgroet med brombær, så røsen ikke ses.	Kan ikke ses som det er. Ryddes og holdes synlig.
760	5135:62	350	Kraterløse. 0,5 x 8 m, med et 1,0 x 2,5 m stort krater i top. Den S-lige del dækket af brombær. Ellers synlig.	Ryddes helt og holdes synlig.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

125

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
760	5135:63	351	Kraterløse. 0,3 x 7 m. Krateret er 0,8 x 3,5 m. Røsen temmelig udflydende. Fuld synlig.	Tilstanden opretholdes.
760	5135:64	352	Kraterløse. 0,7 x 9 m, med et 0,6 x 3,5 m stort krater i top. Fuld synlig.	Tilstanden opretholdes.
760	5135:65	353	Stenlægning. 3,5 m i diameter. Flad, med krater, 0,2 m dybt. Fuld synlig.	Tilstanden opretholdes.
760	5135:66	354	Kraterløse. 0,7 x 8 m, med et 0,9 x 3 m stort krater i top. Fuld synlig.	Tilstanden opretholdes.
760	5135:67	355	Kraterløse. 0,4 x 8 m, med et 0,5 x 3 m stort krater i top. I midten en ask. Kun N-delen synlig, resten dækket af vedbend, brombær mv.	Ryddes helt og holdes synlig.
760	5135:68	356	Kraterløse. 1,5 x 17,5 m, med et 1,7 x 9 m stort krater i midten. I SØ er volden beskadiget i en bredde af 2 m, og stenene smidt ind i krateret. S-siden overgroet med hylde og ask. En del vedbend på røsen, men størstedelen dog synlig.	Ryddes helt og holdes synlig.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

126

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
760	5135:69	357	Kraterløse. 0,1 x 6 m, med et 0,5 x 3 m stort krater i midten. Fuld synlig.	Tilstanden opretholdes.
760	5135:70	358	Kraterløse. 0,2 x 6,5 m, med et 0,5 x 1,5 m krater i midten. Fuld synlig.	Tilstanden opretholdes.
760	5135:71	359	Stenlægning. 0,3 x 3 m, med et lavt krater i top. Fuld synlig.	Tilstanden opretholdes.
760	5135:72	360	Kraterløse. 0,6 x 6 m, med et 0,5 x 2 m stort krater i top. Fuld synlig.	Tilstanden opretholdes.
760	5135:73	361	Kraterløse. 0,4 x 7 m, med et 0,3 m dybt krater i top. Usynlig, helt overgroet med hylde mv.	Kan ikke ses som det er. Ryddes og holdes synlig.
760		388	Røse. 0,3 m høj, trekantet af form, med 4 m lange sider.	<i>Kasseret som fredningsværdig ved Margareta Bekmoses gennemgng før tinglysning.</i>
760	5135:74	362	Kraterløse. 0,5 x 7 m, med et 0,3 x 2 m stort krater i top. Den S-lige del af røsen sløret af brændenælder, men fortsat fuld synlig.	Kan ikke ses som det er. Ryddes og holdes synlig.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

127

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
760	5135:75	363	Stenlægning. 0,1 x 3 m. Opbygget af relativt store sten. Krater i midten, 0,3 x 1,3 m stort. Fuld synlig.	Tilstanden opretholdes.
760	5135:76	364	Kraterløse. 0,7 x 6 m, med et 0,4 m dybt krater. Røsen er beskadiget, idet arealet mellem et stort træ midt i krateret og røde 5135:72 er blevet planeret og fyldt ud med sten, som for en dels vedkommende formodes at stamme fra røsen. I midten ses stødet fra et stort træ. Fuld synlig.	Tilstanden opretholdes.
760	5135:77	365	Kraterløse. 0,5 x 6 m, med et 0,4 x 2 m stort krater i top. Opbygget af relativt store sten. Noget sløret af vedbend mv., men dog synlig.	Kan ikke ses som det er. Ryddes og holdes synlig.
760	5135:78	366	Rektangulærstensætning. Formentlig syldestenene fra en hustomt. 21,5 x 5,5 m stor, orienteret VSV-ØNØ. Tydelig markeret, med ca. 300 større sten rundt i kanten og betydelig mindre sten indenfor. I SØ-hjørnet står en lille oprejst sten. Nær V-enden en stor kirsebær. V-enden noget sløret af kaprifolie mv., men langt størstedelen synlig.	Kirsebærtræet bliver stående, men resten ryddes helt, såstensætningen bliver fuldt synlig.
760	5135:79	367	Kraterløse. 0,2 x 8 m, med et 0,3 x 2,5 m krater i top. SSØ-lig del bortskåret af skrænt. Usynlig, helt borte i græs og brombær.	Kan ikke ses som det er. Ryddes og holdes synlig.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

128

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
760	5135:80	368	Rektangulærstensætning. Formentlig syldestenene fra en hustomt. 10 x 4 m, orienteret VSV- ØNØ. Kun VSV-gavlen og den S-lige langside tegner sig nogenlunde tydeligt.	Ikke på den oprindelige opmåling, men tilføjet senere.
760		391	Røse.	<i>Kasseret som fredningsværdig ved Margareta Bekmoses gennemgng før tinglysning.</i>
760		390	Røse.	<i>Kasseret som fredningsværdig ved Margareta Bekmoses gennemgng før tinglysning.</i>
760		392	Røse.	<i>Kasseret som fredningsværdig ved Margareta Bekmoses gennemgng før tinglysning.</i>
760		393	Røse.	<i>Kasseret som fredningsværdig ved Margareta Bekmoses gennemgng før tinglysning.</i>
760		394	Røse.	<i>Kasseret som fredningsværdig ved Margareta Bekmoses gennemgng før tinglysning.</i>
760	5135:81	369	Røse. 0,1 x 4 m, med et 0,4 x 1,3 m stort krater i top. Sløret af brændenælder og anden opvækst.	Kan ikke ses som det er. Ryddes og holdes synlig.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

129

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
			SKOV 302	
			302 - RØ PLANTAGE	<i>06.01.07 – Rø sogn. Afd. 55 m.m., "Rundlykke", ligger dog i 06.01.04 – Klemensker sogn.</i>
38	5134:14	80	Røse. 0,7 x 10 m. Et kørespor hen over røsens Ø-lige del. Bevokset med mellemaldrende rødgran, i tilsvarende bevoksning.	Køresporet lægges uden om røsen. Træer på røsen og i røsens fod fældes. røsen bør ligge hen med græs, som 5135:15.
45	5134:15	81	Røse. 0,8 x 8 m. Græsklædt ud til spor. Friholdt for træer. I mellemaldrende rødgranbevoksning.	Flot plejet. Tilstanden opretholdes.
49/50	5134:31	145	Vejkiste/Stenkiste. med 3 gennemløb. Facadens samlede mål er 6 m i bredden og, uden vejbelægningen, 1 m i højden. Stenkisten er 5,6 m lang og har 3 gennemløb. Både ved slug og ved afgang er en del sten væltede. Desuden er det midterste gennemløb ved afgang dækket af jord. Det S-ligste gennemløb er nu forsynet med cementrør.	Stenkisten burde restaureres. Tilstanden er ikke OK.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

130

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
49, 68 69		135	Området som dækkes af disse 3 afdelinger er udpeget til Kulturarvsareal , om hvilket DKC. Noterer følgende: <i>Stort anlagt voldsted placeret på et markant højedrag i et svært tilgængeligt udmarksområde. Anlægget fremtræder ikke færdigbygget, men dets betydning understreges af flere velbevarede systemer af hulveje, der fra tre retninger fører til Borgen. Området har aldrig været dyrket. Grantræsbeplantningen i området udgør en risiko ved stormfald og burde fjernes. Borgen med tilkørsler burde synliggøres.</i>	
52		177	Hulvejsspor. En række Ø-V gående hulvejsspor, ca. 40 m lange, S for Lundehusvej, ned mod vadestedet.	06.01.07 – Rø sogn.
55		230	DKC. oplyser: <i>Fund af en lille portion afslag af import flint, hvoraf nogle er slebne, og skrabere af import flint i kulturlag.</i>	06.01.04 – Klemensker sogn.
55/57	5134:35	322	Vejkiste/Stenkiste , sat af store tilhuggede granitkvadre og -planker. Overliggeren hviler på 2 skifter sidesten. Lysning 80 x 60 cm. Længde 5 m.	Tilstanden opretholdes. 06.01.04 – Klemensker sogn.
56/57	5134:33	147	Vejkiste/Stenkiste , sat af tilhuggede kvadre. Overliggeren hviler på 2 skifter af sidesten. Lysning 40 x 50 cm. Længde 5 m.	Tilstanden fin og opretholdes. 06.01.07 – Rø sogn.
56/57	5134:34	148	Vejkiste/Stenkiste , sat af tilhuggede kvadre. Overliggeren hviler på 2 skifter af sidesten. Den ene sidesten ved afgang er væltet. Lysning 40 x 60 cm. Længde 5 m.	Stenkisten bør sættes i stand. Ellers OK.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

131

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
68		98	DKC. oplyser: <i>Tidligneolitisk boplads. Skår opsamlet og udgravet siden 1959 i kulturlag i kanten af grusgrav.</i>	
69	5134:25	82	"Borgen" . Rester af stenvolde på naturlig klippekold. Formodentlig en tilflugtsborg fra jernalderen. Anlægget er ca. 200 m i N - S, og 50 m i Ø - V. Stenvolden delvist friholdt for træer. I mellemaldrende rødgranbevoksning. DKC. oplyser: <i>"Borgen". Den anføres paa Mansas Kaart over Bornholm og omtales i Traps Bornholms-Beskrivelse som "en Bjergknold med et lidet Plateau ovenpaa, hvor der formentlig har ligget et Fæste", - men der tilføjes: "Spor deraf findes dog ikke". Det lykkedes mig imidlertid ved Skovopsynsmandens Hjælp at finde aldeles bestemte Spor af en Vold fra Oldtiden, om end lidt længere mod Nordvest (nærmere den nordre Borgdal) end Sagnet antager som Borgens Plads. Volden gaar omtr. 50 Alen i Retning fra Ø. til Vest og derpaa 400 Alen i Syd til Nord og bestaar blot af løse Stene. Mærkelig nok har der ved Sydvesthjørnet af Borgen staaet 3 Bøvtastene, af hvilke de 2 største (omtr. 3 Alen høje) for nogle Aar siden [før 1877] ere blevne borttagne af Skovopsynsmanden, den tredje og mindste staaer endnu, men i en hældende Stilling...</i>	Al kvas bør ryddes og træerne langs volden stammes op, for at tydeliggøre stedet.

Fortidsminder og kulturhistoriske spor på BORNHOLM.

132

Bornholm berejst første gang forår 1993. Omarbejdet okt. 2003 og 2008. Genbesigtiget 2009/2010. Udgivet juni 2011.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
69	(5134:16)	82 A	DKC. oplyser: ... <i>Ved Borgens Nordvesthjørne [jvf.sb.82] staa ligeledes endnu 2 Bøvtastene, af hvilke den ene er 2 Alen høj og af en meget smuk Form, den anden har været højere, men er brækket over, og dens øverste Del ligger endnu ved Siden af. - det ligger nær at antage, at Stenene og Borgen ere fra samme Tid og fra først af staa i Forbindelse med hinanden.</i>	Stenene blev ikke lokaliseret - ej heller ved forrige revision i 1983. fredningen ophævet. Stenene bør eftersøges af en bautasten-ekspert og rejses og fredes igen, hvis den fandtes. Sten, der indgår i fortidsmindekomplekser, og enkeltstående fortidsmindefredede sten, som fx bautasten og skåltegnsten, må ikke graves frem, rejses eller flyttes uden tilladelse fra Kulturstyrelsen.
84	5134:32	146	Vejkiste/stenkiste , sat af granitkvadre og granitplanker. Lysningen er 130 cm bred og 90 cm i højden. Længde 4 m. Ved besigtigelsen d. 28.05.09, stod det hele under vand.	De yderste overliggere trænger til at blive lagt på plads. Ingen foto.
86		178	Hulvejsspor . 3 omtrent Ø-V gående spor ca. 60 m lange. I rødgranbevoksning.	Bør synliggøres ved lejlighed ved at tynde kraftige og stamme træerne op (samt fjerne kvaset).
88		84	DKC. oplyser: <i>I Dalen fandtes, ligeledes ved Grøftegravning, en ualmindelig lille Hestesko.</i>	
90		83	DKC. oplyser: <i>Ved Grøftegravning er der fundet en Stenøxe, nedlagt under en stor Sten. - 1877</i>	